

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

דו"ח דירקטוריון

ליום 30.09.2011

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לתקופה שנסתיימה ביום 30 ביוני 2011 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה לתקופה של ינואר ועד יוני 2011 ("תקופת הדוח") הדוח נערך בהתאם לחוזר פנסייה 7-3-2007 שפורסם על ידי משרד האוצר –אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון .

1. התפתחויות מאז הדוח האחרון

בפרק זה יסקרו חוקים, תקנות, חוזרים, טיוטות חוקים, תקנות וחוזרים עיקריים שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או המפקח על הביטוח, לפי העניין, לאחר פרסום מועד הדוח התקופתי לשנת 2010.

א. במרס 2011 פורסם חוזר מתקן לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור אשר פורסם במקור באוגוסט 2009. החוזר המתקן יכנס לתוקף ביוני 2011 וביחס לביטוח רכב חובה וכן ביחס לביטוח צד שלישי במסגרת ביטוח דירות – תחילתו מרס 2012. החוזר הינו צעד אחד משורה של צעדים שבכוונת המפקח לנקוט לשינוי האופן בו גופים מוסדיים מיישבים תביעות. החוזר קובע כללים לגבי אופן בירור תביעה וטיפול בפניות ציבור, לרבות לוחות זמנים למענה על תביעות ועל פניות וכללים לשמירת מידע ומסמכים. החוזר קובע כללים פרטניים בדבר אופן הטיפול בתביעות ובפניות ציבור, המהווים את אמנת השירות המומלצת, כאשר גוף מוסדי ראשי לסטות מהם רק אם הכללים החדשים שייקבעו על ידו אינם סוטים באופן בלתי סביר מהכללים שנקבעו בחוזר. בנוסף, נקבע כי הפרת הכללים הנ"ל מהווה הן הפרת חוזה (הכללים נחשבים חלק מהפוליסה) והן הפרת הוראות המפקח (לרבות לעניין עיצום כספי). החוזר חל לגבי ענפי הביטוח הבאים: ביטוח פנסייה – לגבי סיכוני נכות ומוות בלבד; ביטוח חיים – לגבי סיכוני אובדן כושר עבודה וריסק מוות בלבד; ביטוח מפני תאונות אישיות; ביטוח מפני מחלות ואשפוז (למעט ביטוח שיניים ולמעט ביטוח בריאות לעובדים זרים ולתיירים); ביטוח רכב חובה; ביטוח רכב רכוש; ביטוח מקיף לדירות; ביטוח נסיעות לחו"ל.

יישום הדרישות הקבועות בחוזר, מצריך היערכות תפעולית ומיכונית רבה של הגופים המוסדיים בקבוצה העוסקים בענפי הביטוח עליהם חל החוזר, לרבות שינויים בתהליכי העבודה הקשורים בטיפול בתביעות. הגופים המוסדיים בקבוצה נערכים בהתאם.

ב. במרס 2011 פורסם חוזר גופים מוסדיים בדבר איסוף מידע סטטיסטי לגבי יישוב תביעות ואופן טיפול בבקשות למשיכה והעברת כספים. החוזר ממרס 2011 הינו תיקון לחוזר שפורסם במקור באוגוסט 2009. החוזר יכנס לתוקף ביוני 2011 אך דיווחים ראשוניים על פי החוזר נדרשים במרס 2012 לגבי תביעות ובספטמבר 2013 לגבי בקשות למשיכה והעברת כספים. מטרת החוזר לקבוע חובת איסוף ושמירה של נתונים סטטיסטיים ביחס לתביעות כנגד גוף מוסדי וכן ביחס לטיפול בבקשות למשיכה או העברה של כספים והצגתן באתר האינטרנט של הגוף המוסדי, בכל שנה קלנדרית ביחס לשנה שחלפה, וזאת בגין תביעות שהוגשו בארבע השנים האחרונות. מטרת איסוף המידע הסטטיסטי ופרסומו הינו, בין היתר, הגברת הפיקוח והאכיפה של הוראות רגולטוריות בעניין יישוב התביעות ובעניין העברות ומשיכות של כספים וכן מתן כלי נוסף למבוטחים ולעמיתים הפוטנציאליים בבחירת הגוף המוסדי עמו יתקשרו והינו חלק ממגמת אגף שוק ההון לשפר את יכולתו של הלקוח להשוות בין הגופים המוסדיים בתחומים נוספים מעבר לניהול ההשקעות, כגון בטיפול בתביעות וכן טיפול בבקשות למשיכה או העברה של כספים.

החוזר חל על ענפי הביטוח הבאים: ביטוח מפני תאונות אישיות; ביטוח מפני מחלות ואשפוז, למעט ביטוח שיניים ולמעט ביטוח בריאות לעובדים זרים וביטוח בריאות המיועד למתן כיסוי ביטוחי לשהים זרים בישראל - וזאת לעניין קבלת שירותים במישרין מספק השירות הרפואי ובלא מעורבות של המבטח; ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970;

ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי); ביטוח מקיף לדירות; ביטוח מטען, תאונות, מחלות ואשפוז בנסיעות לחוץ לארץ וכן חל על קופות גמל (למעט קופות גמל מרכזיות) וכן על תכניות לביטוח חיים שאינן קופות ביטוח.

הוראות החוזר דורשות היערכות מיכונית ותפעולית שתאפשר הצגה ואיסוף של מידע סטטיסטי הנוגע לתהליכי יישוב תביעות ולתהליכי בקשות למשיכה או העברה של כספים. להערכת החברה, ייתכן שהוראות החוזר יביאו להגברת התחרות בנושא הטיפול בתביעות בקשות למשיכה או העברה של כספים וזאת מאחר שבידי המבוטחים ובעלי הרישיון יהיה מידע השוואתי וסטטיסטי בנוגע ליישוב תביעות בקשות למשיכה או העברה של כספים בגופים מוסדיים שונים.

ג. במרס 2011 פורסמה הבהרה לחוזר גופים מוסדיים בנושא הוראות לעניין השקעת גופים מוסדיים באיגרות חוב לא ממשלתיות, המבחינה, בין היתר, את תחולת הוראות החוזר ביחס להרחבת סדרה של איגרת חוב. ההבהרה קובעת כי על גוף מוסדי לקבוע מדיניות השקעות ביחס לרכישת איגרות חוב בהרחבת סדרה שהונפקה לפני מועד כניסת החוזר לתוקף, המתייחסת, בין היתר, להתניות חוזיות ואמות מידה פיננסיות.

ד. באוגוסט 2011 פורסם חוזר בעניין שירות ללקוחות בגופים מוסדיים. החוזר נועד לקבוע נהלים שיבטיחו את רמת השירות שמספק גוף מוסדי ללקוחותיו, הן במהלך העסקים הרגיל והן בתקופות בהן חלה עליה יוצאת דופן בכמות הפניות אל הגוף המוסדי. על פי החוזר, דירקטוריון גוף מוסדי יידרש לקבוע מדיניות למתן שירות, יידרש לאשר את אופן המינוי ומבנה התפקיד, הסמכויות והאחריות של הממונה על שירות הלקוחות שיידרש הגוף המוסדי למנות, יידרש לקיים דיון בממצאיו של סקר פערים בנושא השירות ובתכנית העבודה לצמצום הפערים וכן יידרש לדון בהיערכות הגוף המוסדי ליישום ההוראות הכלולות בחוזר. כמו כן, על פי החוזר הנהלת גוף מוסדי תידרש לקבוע אמנת שירות אשר תכלול, בין היתר, התייחסות למדדי רמת שירות אשר יבחנו על ידי הנהלת הגוף המוסדי. בנוסף, החוזר קובע כי ממונה שירות הלקוחות שימנה גוף מוסדי יהיה עובד בכיר אשר ידווח למנכ"ל, ואשר, בין היתר, יפעל ליישום החלטות ומדיניות הדירקטוריון בנושא השירות ויגיש דוח שנתי להנהלת הגוף המוסדי ובו סקירה של עמידת הגוף המוסדי בתכנית העבודה ובמדיניות הגוף המוסדי למתן שירות.

ה. במסגרת המאבק בתוכנית הגרעין של איראן והתוכניות הנלוות לה, אישרה ועדת חוץ וביטחון של הכנסת בחודש ספטמבר 2011 את תקנות איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן (רשימת תאגידים וסדרי עבודת וועדת היישום), התשע"א-2011, המסדירה, את המנגנון לקביעת ועידכון רשימת התאגידים המקיימים קשר עסקי מהותי עם איראן שמכוח חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן, התשס"ח – 2008 מוטל איסור על השקעה בהם.

בנוסף, במסגרת המאבק האמור, פורסמה ביולי 2011 טיוטת חוזר גופים מוסדיים בעניין "סיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים מוכרזים ברשימות בינלאומיות כמסייעים לתוכנית הגרעין של איראן והתוכניות הנלוות לה". בהתאם לטיוטה, אם תתקבל בנוסחה הנוכחי, יידרש דירקטוריון של גוף מוסדי, לקיים דיון ולקבוע מדיניות לטיפול בסיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים המוכרזים ברשימות הבינלאומיות המפורטות בטיטה כמסייעים לתוכנית הגרעין של איראן ותוכניות הנלוות לה (רשימות העשויות להיות רחבות יותר מהרשימה שתיקבע בהתאם לתקנות האמורות לעיל), ולבחירת רמת החשיפה הקיימת של התאגיד לגורמים אלו, כולל התייחסות לבקורות ולבדיקות נאותות לאיתור גורמים כאמור. חברות הביטוח מסרו התייחסות לטיוטת החוזר.

1. באוגוסט 2011 פורסם חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 ("החוק"), הנוגע, בין השאר, להרחבת סמכויות הפיקוח והאכיפה של המפקח. במסגרת החוק, מובאים תיקוני חקיקה בחוק הביטוח, בחוק קופות הגמל ובחוק הייעוץ הפנסיוני ("חוקי הפיקוח") החלים על הגופים המוסדיים ועל סוכנויות הביטוח בקבוצה. על פי החוק, המפקח מקבל סמכויות נוספות על אלו המצויות בידי כיום, ובין השאר, סמכויות אלה: סמכות לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור למפקח כל ידיעה או מסמך; סמכות למפקח או לעובד פיקוח שהוסמך על ידו, להיכנס, לאחר שהזדהה, למקום פעילותו של הגוף המוסדי או סוכן הביטוח ולדרוש קבלת כל ידיעה או מסמך הדרושים לו לשם פיקוח על מילוי הוראותיו לפי חוקי הפיקוח; סמכות לזמן אדם לתשאול, אם לאותו אדם מידע הנוגע להפרה או לגילוי המפר; סמכות לבקש מבית המשפט לתת צו לפיו אדם יידרש להציג או להמציא חפץ או מסמך שלפי ההנחה נמצאים בחזקתו או ברשותו של אותו אדם ודרושים לצורך בירור ההפרה; סמכות לבקש מבית המשפט, בהתקיים תנאים מסוימים, לתת צו המתיר לעובד הפיקוח להיכנס לכל מקום (שאינו משמש כבית מגורים בלבד) ולערוך בו חיפוש ולתפוס כל חפץ או מסמך הדרוש לצורך בירור ההפרה, או לחדור לחומר מחשב ולהעתיקו.

בנוסף, החוק מביא לשינוי גם בסעיפים בחוק הביטוח העוסקים בהטלת הסנקציה של עיצום כספי או קנס אזרחי בגין הפרת הוראות לפי חוקי הפיקוח: בוטלה ההבחנה בין עיצום כספי לבין קנס אזרחי; הוגדלו סכומי העיצום הכספי שרשאי המפקח להטיל בגין הפרת הוראות לפי חוקי הפיקוח (גובה העיצום הכספי יקבע לפי חומרת ההפרה ומיאות המפר, ולגבי הגוף המוסדי - גם לפי היקף פעילותו של הגוף המוסדי); ניתנה לשר האוצר סמכות, בהתקיים תנאים מסוימים, לשנות בצו את ההפרות המנויות בחוקי הפיקוח אשר ניתן להטיל בגינן עיצום כספי ואת סכומי העיצום הכספי; נקבעה חזקה לפיה אם בוצעה הפרה של הוראות לפי חוקי הפיקוח, יראו את המנהל הכללי של הגוף המוסדי כמפר את חובתו לפקח ולנקוט את כל האמצעים הסבירים בנסיבות העניין למניעת ביצוע ההפרה בידי הגוף המוסדי או בידי עובד מעובדיו, ואם לא הוכיח שמילא את חובתו כאמור, ניתן להטיל על המנהל הכללי עיצום כספי.

ההוראות הכלולות בחוק האמור, עשויות להוביל בעתיד להגברת אמצעי האכיפה בהם ינקוט המפקח כלפי הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח המפוקחים על ידו, ולהגדלת סכומי העיצום הכספי אותם יטיל המפקח על גופים מוסדיים וסוכני ביטוח שימצא כי הפרו את הוראותיו. יצוין כי גופים מוסדיים מקבוצת החברה קיבלו בשנים האחרונות מהמפקח קנסות ו/או עיצומים כספיים ו/או התראות בדבר כוונה להטיל קנסות ו/או עיצומים כספיים כאמור. נכון למועד הדיווח סכומי הקנסות והעיצומים שהוטלו ו/או שהתקבלה התראה בדבר כוונה להטילם, אינם מהותיים.

2. באוגוסט 2011 פורסמה טיוטה חדשה של תקנות השקעה – תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"א-2011 (להלן: "טיטות תקנות ההשקעה החדשות") ביחד עם טיוטת תקנות ההשקעה החדשות פורסמה טיוטה שניה של חוזר גופים מוסדיים בדבר כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים (להלן: "חוזר תקנות ההשקעה"). חוזר תקנות ההשקעה משלים מספר נושאים בנושאי ההשקעות המוזכרים בתקנות ההשקעה החדשות בהם הוסמך המפקח לקבוע כללים (להלן: "טיטות תקנות ההשקעה החדשות" ו"חוזר תקנות ההשקעה" – "תקנות ההשקעה החדשות"). תקנות ההשקעה החדשות באות להחליף ולאחד את המסגרת המשפטית של כללי ההשקעה החלים על הגופים המוסדיים (קופות גמל, קרנות פנסיה וחברות ביטוח) המעוגנים כיום בשתי הוראות דין שונות. בתקנות ההשקעה החדשות בוצעו מספר שינויים מהותיים לעומת הוראות הדין הקיים, לרבות, (א) גידול החלק החופשי להשקעות

בשוק ההון של קרנות הפנסיה הותיקות, (ב) ביטול התלות שבין רמת הדירוג לבין שיעור ההשקעה המותר בתאגיד בודד וקבוצת תאגידיים וצמצום שיעור החשיפה להם, (ג) הרחבת האפשרות להשקיע במדינות שדירוג האשראי שלהן הוא (BBB-) ומעלה, (ד) הגבלת החזקה באמצעי שליטה של תאגיד עד ל-20% בכל הכספים המנוהלים על ידי הגוף המוסדי, (ה) הטלת מגבלה כמותית להשקעה בזכויות במקרקעין מתוך סך נכסי הגוף המוסדי, (ו) הרחבת שיעור ההחזקה בסדרת אג"ח סחיר (ז) צמצום מגבלות ההשקעה בחוב בדירוג מינימלי כך שיחולו על הלוואות פרטיות בלבד, (ח) איחוד ההוראות ביחס להלוואות לעמיתים ולמבוטחים, (ט) הגבלת שיעור הבטוחות שגוף מוסדי יכול להעמיד בגין השקעה בנגזרים, (י) שינוי בהגדרת צדדים קשורים לגוף המוסדי והטלת מגבלות כמותיות חדשות על השקעות בגופים כאמור, (יא) קביעת כללים לתיקון חריגות אקטיביות ופסיביות מהוראות תקנות ההשקעה, דיווחים וסנקציות.

היה ותתקבלנה תקנות ההשקעה החדשות, תינתן אפשרות לקופות הגמל וקרנות הפנסיה המנוהלות על ידי חברות הקבוצה להשקיע בניירות ערך של חברות מקבוצת אי די בי עד לשיעור מסוים מסך נכסי הקופות ו/או הקרנות, ומאידך תוגבל השקעת כספים שכנגד פוליסות תלויות תשואה (שאינה מוגבלת במגבלה כמותית כיום) במגבלה כמותית כאמור.

במסגרת השינויים שהוצעו בטיטות קודמות של תקנות ההשקעה החדשות, וכדי לאפשר את העלאת שיעור האחזקה של קופת גמל או קרן פנסיה במניות של תאגיד בודד מ-10%, לשיעור מרבי של עד 20%, התקבל ביולי 2008 חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 166), התשס"ח-2008, במסגרתו עודכן שיעור האחזקה המרבי של קופות גמל (לרבות קרן פנסיה) במניות של תאגיד המזכה בפטור ממס מ-10%, לשיעור מרבי של עד 20%.

ח. בחודש אוגוסט 2011 פורסמו טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון), התשע"א – 2011 (להלן: "טיטות התקנות") וטיטת חוזר (להלן: "טיטות החוזר") בנושא (להלן ביחד: "הטיטות"). תקנות הוצאות ישירות קובעות אילו הוצאות בגין ביצוע עסקאות רשאי הגוף מוסדי לגבות ישירות מנכסי קופת הגמל או מכספים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, לפי העניין.

טיטות התקנות מגדירה עמלת ניהול חיצוני, המוכרת כהוצאה ישירה בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופת גמל, ככוללת, בכפוף לתנאים ולמגבלות כמפורט בטיטות התקנות: (1) הוצאה הנובעת מהשקעת קופת גמל בקרנות השקעה; (2) הוצאה הנובעת מניהול השקעות של קופת גמל שהיא תשלום למנהל תיקים זר, ובלבד שכל ההשקעות אינן בגין נכסים בישראל; (3) הוצאה הנובעת מניהול השקעות של קופת גמל שהיא תשלום לבעל רישיון מנהל תיקים, ובלבד ש – 90% לפחות מהנכסים המנוהלים אינם בישראל; (4) הוצאה הנובעת מהשקעה של קופת גמל בקרן או בקרן חוץ ובלבד ש – 75% מנכסיה אינם בישראל (להלן: "הקרן") שהיא תשלום למנהל הקרן או לקרן; (5) הוצאה הנובעת מהשקעה של קופת גמל בתעודת סל, שעליה יורה הממונה. והכל בלבד שאין מדובר בצד קשור.

במסגרת טיוטת החוזר מוצע לקבוע כללים אחידים, ככל האפשר, המתייחסים לתנאים אשר בהתקיימם ניתן להכיר בעמלת הניהול שמקבל מנפיק תעודת סל כהוצאה ישירה, הנגבית מעבר לדמי ניהול בדומה לכללים ביחס להשקעה בקרן נאמנות. טיוטת החוזר קובעת גם חובת דיווח רבעוני לועדת ההשקעה אודות תשלום הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות.

במסגרת הטיטות מוצע גם להכיר בחלק מן ההוצאה הנובעת בגין תובענה ייצוגית או תביעה נגזרת שהגיש הגוף המוסדי, מעבר לדמי ניהול, זאת מתוך כוונה לעודד את הגופים המוסדיים להיות מעורבים יותר בפיקוח על חברות שבהן הם משקיעים.

הוראות טיוטת החוזר חלות על כל הגופים המוסדיים, למעט מבטחים ביחס להתחייבויות שאינן תלויות תשואה.

ט. בחודש אוגוסט 2011 פורסם חוזר בנושא חתימה גרפית ממוחשבת (להלן: "החוזר"). החוזר קובע הוראות החלות על בעל רישיון (לרבות סוכן ביטוח או עובד הגוף המוסדי) המשתמש בחתימה גרפית ממוחשבת לשם החתמת לקוח על מסמכים כחלק מביצוע עסקה, כהגדרתה בחוזר. כן קובע החוזר, כי גוף מוסדי יפרסם עד למועד תחילת החוזר נהלי עבודה לשם העברת קבצים החתומים בחתימה גרפית ממוחשבת של לקוח, באופן ברור ונגיש לבעלי הרישיון. מטרת החוזר הינה לשפר ולייעל את אופן העברת המסמכים מבעל רישיון לגוף מוסדי, לקצר את זמני העברת המסמכים ולשפר את השירות ללקוח, מבלי לפגוע בזכויות הלקוח. החוזר הוא חלק מהסדרה כללית אשר מטרתה ייעול תהליכי עבודה, שיפור מהימנות המידע והסרת חסמים טכנולוגיים, וזאת על מנת לעודד את קיומו של שוק תחרותי, משוכלל ומפותח. הוראות החוזר חלות על כל בעלי הרישיון ועל כל הגופי המוסדיים. תחילת החוזר ביום 1 לאוקטובר 2011.

י. בחודש ספטמבר 2011 פורסמה טיוטת קודקס רגולציה עתידי שמטרתו יצירת סדר, ארגון מחדש ואחידות בהוראות הרגולציה השונות החלות על הגופים המוסדיים והגופים האחרים שתחת פיקוחו של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון, זאת בדרך של יצירת ספר רגולציה סדור ומקיף-קודקס. בכוונת המפקח לארגן את כל רמות הרגולציה (חוקים, תקנות וחוזרים) לקודקס שיוכר כשני חלקים- אחד לגופים מוסדיים, ושני לסוכני ביטוח, משווקים ויועצים פנסיוניים ("מתווכים"), כאשר כל חלק ייבנה בהתאם לתוכן עניינים מקיף ויכלול גם מאגר הגדרות אחיד לכל ההוראות. בכוונת המפקח לנסח שני "חוזרי על" אחידים ("החוזרים האחידים"), אחד המאגד את כל החוזרים החלים על גופים מוסדיים והשני המאגד את כל החוזרים החלים על מתווכים, אשר יחליפו את מערכת החוזרים הקיימת במערכת מותאמת למבנה המתוכנן של הקודקס. טיוטת קודקס הרגולציה העתידי נועדה, בין היתר, להתאים את הרגולציה המקומית, לרבות החקיקה הראשית, לעקרונות הדירקטיבה Solvency II, תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות לישראל. כצעד ראשון במסגרת פרויקט קודקס הרגולציה העתידי, בחודש ספטמבר 2011 פרסם המפקח טיוטת תוכן עניינים מוצע לחלק של הקודקס הנוגע לגופים המוסדיים, וכן פרסם טיוטות של שני פרקים בקודקס הנוגע לגופים המוסדיים- טיוטת הוראות החלות מתוקף חוזרים קיימים בתחום השקעות בגופים מוסדיים וטיוטת הוראות החלות מתוקף חוזרים קיימים בתחום ביטוח כללי. טיוטות אלה נועדו להוות חלק מהחוזר האחיד לגופים המוסדיים, וימוזגו בעתיד לתוך חלק הגופים המוסדיים בקודקס.

כניסת החוזרים האחידים לתוקף מתוכננת לתחילת שנת 2013 ולקראת מועד זה אמורים להתבצע גם שינויים נדרשים להבניית ההוראות הקיימות, לרבות שינויי חקיקה ראשית כדוגמת התאמת חוק הביטוח לעקרונות הדירקטיבה Solvency II, על בסיס סקר פערים בין הרגולציה הקיימת בישראל לבין עקרונות הדירקטיבה.

לאחר כניסת הקודקס לתוקף, כל שינוי בהוראות המפקח יתבצע בדרך של החלפת סעיפים קיימים או הוספת סעיפים חדשים לפרקים קיימים. עד למועד זה, ימשיכו החוזרים הקיימים להיות בתוקף, וכל שינוי שיתבצע בהם יגרור עדכון מקביל של טיוטות החוזרים האחידים.

1.2.3.2. חסכון ארוך טווח

א. בהמשך לטיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה)(תיקון), התשס"ט-2009, ובהמשך לתכנית להגברת התחרות שפירסם המפקח בחודש נובמבר 2010 (להלן: "התכנית להגברת התחרות"), פורסמה ביום 27 במרס 2011 טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלת הפצה), התשע"א-2011 (להלן: "טיוטת תקנות דמי ניהול"). במסגרת טיוטת תקנות דמי ניהול מוצע לקבוע עמלות הפצה אחידות לשלושת סוגי המוצרים הפנסיוניים:

קופות גמל, קרנות פנסיה וביטוח מנהלים. מודל עמלת ההפצה המוצע מתחשב הן בהיקף הנכסים הצבורים לזכות הלקוח במוצר הפנסיוני והן בהפקדות השוטפות לאותם מוצרים וזאת במטרה לעודד יעוץ פנסיוני גם ללקוחות הנמצאים בשנות החיסכון הראשונות, שלהם יתרת נכסים נמוכה יחסית.

בהתאם לטייטה, עמלת הפצה מירבית תהיה בשיעור של עד ל-2% מסך ההפקדות השוטפות ועד 0.2% מסך כל הסכומים העומדים לזכות הלקוח ביום העסקים האחרון של כל חודש ואולם אופן חישוב עמלת ההפצה המוצע יאפשר תשלום עמלת הפצה מופחתת בשיעור של 40% מדמי הניהול הנגבים בפועל מהצבירה ומההפקדה השוטפת, לפי העניין, במקרים בהם מבוצעת עסקה במוצרים פנסיוניים שדמי הניהול הנגבים מהלקוח בגינם נמוכים מתקרת עמלת ההפצה המותרת. עמלת ההפצה תשולם בגין ביצוע עסקה בקופת גמל, קרן פנסיה או בתכנית ביטוח מפני סיכון מוות או מפני סיכון אבדן כושר עבודה. לא תשולם עמלת הפצה בגין קרן פנסיה ותיקה ובגין קופות גמל וקופות ביטוח מבוטחות תשואה. לגבי קרן השתלמות, מוצע להותיר את תקרת עמלת ההפצה לשיעור מקסימלי של החלק השניים עשר של 0.25% מיתרת הנכסים הצבורים בקרן לטובת לקוח בסוף כל חודש.

בהתאם לטייטה, גוף מוסדי אשר יהיה רשאי לנהל יותר מקופת גמל אחת מאותו סוג, יהיה רשאי להתקשר בהסכם הפצה עם יועץ, רק אם יתקשר במסגרת אותו הסכם הפצה לגבי כל קופות הגמל, לרבות מסלולי השקעה בקופת גמל מסלולית ולגבי כל תכניות הביטוח שבניהולו. בהתאם לטייטה, מועד התחילה של תיקון התקנות יהיה ביום 1 בינואר 2012. לגבי לקוחות קיימים אשר קיבלו יעוץ פנסיוני ובגינם שולמה עמלת הפצה טרם פרסום התיקון, מוצע לקבוע כי מועד התחילה של התיקון יהיה ביום 1 בינואר 2014. להלן טבלה המתארת את השינוי בעמלות ההפצה בגין המוצרים השונים:

קרן פנסיה	ביטוח מנהלים	קופת גמל	עמלות הפצה לבנק
עד 0.25% מהצבירה	0% (טרם נקבע)	עד 0.25% מהצבירה	כיום
<p>הנמוך מבין עד 0.2% מהצבירה או 40% מסך דמי הניהול שגבה הגוף המוסדי מהצבירה</p> <p>+ הנמוך מבין עד 2% מההפקדות או 40% מסך דמי הניהול שגבה הגוף המוסדי מההפקדות</p>			לאחר השינוי

כניסת הבנקים להפצה של מוצרי ביטוח וקביעת עמלת הפצה אחידה ליועץ פנסיוני עבור כלל מוצרי החיסכון הפנסיוני, לרבות ביטוח, עשויה להוות פוטנציאל לגידול בהפצת מוצרי הביטוח ועשויה להבטיח מתן יעוץ אובייקטיבי, בלתי תלוי, ביחס לכל מוצרי החיסכון הפנסיוני. מאידך, הדבר עלול להביא לדחיקת מקומם של סוכנים קטנים בענף, לגידול בניוד התיק הקיים ולגידול בהוצאות הרכישה וזאת לאור העובדה שלמרות שמבנה עמלות ההפצה המוצע, מביא בחשבון את שיעור דמי הניהול שהמבוטח משלם בפועל לגוף המוסדי, הוא אינו מביא בחשבון את העובדה שבחלק מהפוליסות שנמכרו בעבר ואשר המבוטחים יחלו לקבל בהם יעוץ פנסיוני, שילמו הגופים המוסדיים עמלות מהותיות לסוכן הביטוח כבר בשנים הראשונות למכירת הפוליסה.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של התכנית להגברת התחרות, הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של החברה. נכון למועד פרסום הדו"ח ולאור העובדה שמדובר בטייטה אשר טרם פורסמה, היישום בפועל עשוי להיות שונה מהותית מזה שנחזה והוא תלוי בין היתר, בנוסח הסופי של התקנות, בהתנהגות הגורמים המפיצים, לרבות הבנקים שנמצאים

בראשית דרכם ביעוץ הפנסיוני, בהתנהגות הגורמים המפיצים המתחרים וכן בהשלכות של הסדרים אחרים בתחום.

ב. בהמשך לעדכון חוזר "הסכמים למתן שירותים" שפורסם בחודש מרס 2011, במסגרתו נקבעה תקופת ביניים, עד ליום 31 בדצמבר 2011, במהלכה תורשה החברה המנהלת לתת לעמיתי קופת הגמל שירותים שונים המוגדרים בעדכון, שאמורים להינתן על ידי או על ידי בעל רישיון יועץ פנסיוני או רישיון סוכן פנסיוני, גם באמצעות תאגיד בנקאי כחלק משירותי התפעול הניתנים על ידו לחברה מנהלת ("השירותים"), פרסם המפקח בחודש אפריל 2011 הבהרות לחוזר והבהיר כי המגבלות הקבועות בחוזר אינן חלות על משיכת כספים על ידי מוטב, כי אין מניעה להפקיד כספים בקופת הגמל, לרבות הפקדה חד פעמית, באמצעות הבנק, כל עוד ניתן לבצע את ההפקדה בסניף הבנק בו מנהל העמית חשבון עו"ש והיא אינה כרוכה במילוי טופס של החברה המנהלת וכי האפשרות לזהות את העמית, המוגדרת בחוזר, מוגבלת לזיהוי עמית לצורך מתן השירותים המוגדרים בחוזר המעודכן בלבד ובכלל זה עדכון פרטי העמית בחברה המנהלת. נכון למועד אישור הדוח, מקבלת כלל פנסיה וגמל שירותים מבנק דיסקונט, ומבנק הפועלים, שממשיכים ליתן את השירותים לקופות הגמל שנרכשו מהם, וזאת בהתאם להסכמים שנחתמו עמם. בהתאם לעדכון, החל מתום תקופת הביניים לא תוכל כלל פנסיה וגמל להמשיך ולקבל את השירותים מהבנקים האמורים ויהיה עליה להיערך למתן השירותים באופן עצמאי.

ג. ביולי 2011 פורסמה טיוטת צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, חברות מנהלות, סוכנים ויועצים, למניעת הלבנת הון ומימון טרור) התשע"א – 2011 (להלן: "טיטת הצו"). טיוטת הצו מאחדת ומשלבת תחת מסגרת אחת הנוגעת לגופים מוסדיים, את צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב-2001 ואת צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופת גמל וחברה המנהלת קופת גמל), התשס"ב-2001. טיוטת הצו הותאמה לשינויי חקיקה ולתיקונים שבוצעו בצווים החלים על גופים פיננסיים אחרים. השינויים העיקריים בטיטת הצו ביחס לצו הקיים היום הינם:

- החלת החובות הכלולים בטיטת הצו גם על קרן פנסיה.
- הרחבת ההגדרה של חוזה ביטוח חיים גם לגבי עמית שכיר שהוא גם בעל השליטה בחברת מעטים, כהגדרתה בפקודת מס הכנסה.
- קביעת חובת הכרת הלקוח הכוללת בין היתר, בירור מקור הכספים שאמורים להיות מופקדים בחשבון או בחוזה ביטוח חיים, כהגדרתם בטיטת הצו, עיסוקו, מטרת כריתת החוזה או פתיחת החשבון והפעילות המתוכננת בו זאת בנוסף לחובות הזיהוי והאימות.
- הוספת חובת רישום פרטי זיהוי גם לגבי נהנה, כהגדרתו בטיטת הצו.
- הסמכת הממונה, בהתייעצות עם ראש הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, להורות על דרכי זיהוי, אימות פרטים ודרישת מסמכים חלופיים לאלה הקבועים בטיטת הצו.
- קביעת חובות בקרה שוטפות בקשר עם הליך הכרת הלקוח ובקשר עם הליכי הזיהוי, הדיווח וניהול הרישומים.
- החלת החובות המוטלים במסגרת טיוטת הצו על סוכן ביטוח גם על יועץ פנסיוני.
- הרחבת חובת הדיווח של גוף מוסדי, סוכן ביטוח ויועץ פנסיוני על כל פעולה, שלאור המידע המצוי ברשותם נחזית בעיניהם כבלתי רגילה.
- קביעת חובת דיווח על הגוף המוסדי לגבי פעולות או ניסיון לפעולות בקשר עם קבלת הלוואה, שלאור המידע המצוי ברשותו נחזית בעיניו כבלתי רגילה.

- קביעת חובת בדיקת פרטי זיהוי אל מול רשימה, כהגדרת בטיחות הצו, הכוללת ארגוני הטרור ופעילי הטרור.
- הטלת חובה על גוף מוסדי לקבוע מדיניות, כלים וניהול סיכונים בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור.

טיוות הצו קובעת, כי יבוטלו צווי איסור הלבנת הון לגבי הביטוח ולגבי הגמל התקפים היום. תחילת הצו, ככל שיאושר, תהיה 6 חודשים ממועד פרסומו להלן: "יום התחילה". כן נקבעו הוראות מעבר לגבי צו הביטוח וצו הגמל התקפים היום.

ד. ביולי 2011 פורסמה טיוטת חוזר סוכנים ויועצים בנושא יפוי כח לבעל רישיון. (להלן: "טיוטת החוזר"). טיוטת החוזר קובעת מבנה אחיד לטופס יפוי כוח, באמצעותו מייפה לקוח את כוחו של בעל רישיון במסגרת ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני, נקודתיים או מתמשכים, לקבל מגופים מוסדיים וממעסיקו של הלקוח מידע אודות מוצרים פנסיוניים המנוהלים עבור הלקוח, להעביר מידע אודות הלקוח אל גופים מוסדיים ולהעביר את בקשות הלקוח לגופים מוסדיים. בהתאם לטיוטת החוזר, יפוי כח המסמך יועץ פנסיוני יהיה בתוקף כל עוד הסכם היעוץ שבגיניו נחתם עומד בתוקף ואולם על היועץ הפנסיוני להעביר לידי הלקוח, אחת לשנתיים, לכל הפחות בקשה לאשרור יפוי הכח, ואפשר שברירת המחדל על פיה, תהיה אשרור יפוי הכח כל עוד לא בחר הלקוח אחרת. יפוי כח המסמך סוכן פנסיוני לטפל בביצוע עסקה במוצר פנסיוני עבור לקוח, יהיה בתוקף למשך שנתיים מיותם חתימתו. טיוטת החוזר הינה חלק מהסדרה כללית שמטרתה ייעול תהליכי עבודה, שיפור מהימנות המידע והסרת חסמים טכנולוגיים, וזאת על מנת לעודד קיומו של שוק תחרותי, משוכלל ומפותח. טיוטת החוזר מהווה נדבך משלים לחוזר גופים מוסדיים בנושא "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני".

ה. ביולי 2011 פורסם חוזר התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון שנועד להחליף את חוזר קודם בנושא משנת 2004 שחל על סוכנים ומבטחים בלבד, ולהחיל את העקרונות הכלולים בו גם על יועצים פנסיוניים ועל כל הגופים מוסדיים. בהתאם לחוזר על הגוף המוסדי להתקשר עם בעל רישיון לצורך תיווך לעניין ביטוח או חסכון רק באמצעות הסכם בכתב, שיכלול בין היתר הוראות בדבר אופן העברת ההפקדות. הסכם ההתקשרות יכול שיוורה על העברת מלוא ההפקדות מאת המבוטח ישירות לגוף המוסדי, ובכל מקרה שהן אינן מועברות כך, אזי הסכם ההתקשרות יהווה גם חוזה נאמנות ועל בעל הרישיון תוטל החובה להעביר את הכספים באמצעות חשבון נאמנות, באחת מבין שלוש החלופות המנויות בטיוטת החוזר (חשבון נאמנות נפרד לכל גוף מוסדי; חשבון מפצל באמצעות נאמן; חשבון מפצל בניהול בעל רישיון). על פי החוזר, בעל הרישיון לא יעכב את הסכומים האמורים ויעבירם לידי הגוף המוסדי בתוך פרק זמן קצוב הקבוע בחוזר, לא יקזז מהם סכומים שהוא זכאי לקבל מגוף מוסדי ולא יעשה בהם כל שימוש אחר מלבד העברתם במלואם (לרבות רווחי השקעות שנצמחו בחשבונות נאמנות) ועבור המבוטחים שבשלם הועברו לידי הגוף המוסדי. כמו כן, קובעת הטיוטה כי בעל הרישיון יפעל לכך שחשבונות הנאמנות לא ימצאו ביתרת חובה ויהיו נקיים וחופשיים מכל משכון, שעבוד, עיקול חוב או זכות לטובת צד שלישי כלשהו. הפקדות שהופקדו בחשבון נאמנות תיחשבנה כאילו התקבלו על ידי הגוף המוסדי למחרת יום ההפקדה לכל דבר ועניין, ובכלל זה לעניין תשואה ומועד חישוב התשואות. ניתן להעביר הפקדות מחשבון נאמנות לחשבון חברת ביטוח השולטת בגוף המוסדי, או הנשלטת על ידי אותו בעל שליטה השולט בגוף המוסדי (להלן: "קבוצת השליטה"). הפקדות אלה תנוהלנה על ידי חברת הביטוח המשתייכת לקבוצת השליטה בנאמנות עבור הגוף המוסדי לו מיועדות ההפקדות. יועץ פנסיוני שהוא תאגיד בנקאי יוכל להעביר את הפקדות הביטוח הפנסיוני לחשבון בנק נפרד טרם העברתן

לגוף המוסדי, בכפוף לכללים המפורטים בחוזר ובהם העברת ההפקדות לגוף המוסדי באותו יום עסקים.

1. בהמשך להודעת המפקח ביולי 2009, כי בדעתו לקדם הקמה של מסלוקה בתחום החיסכון הפנסיוני וההסדרים המשלימים שפורסמו בנושא ובהמשך להקמת המסלוקה במאי 2010 בה חברים גופים מוסדיים, יועצים פנסיוניים וסוכנים פנסיוניים וכן בהמשך לפרסום חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (תיקון מס' 3), התשע"א – 2011 שמעגן בחקיקה ראשית את הקמתה והסדרתה של המסלוקה ("התיקון לחוק") במסגרתו הוסמך הממונה להעניק רישיון להפעלת מסלוקה בהתקיים התנאים המנויים בתיקון לחוק, לרבות בדרך של מכרז, הודיע המפקח ביולי 2011 על החלטתו לפרסם מכרז לשם הענקת רישיון להפעלת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית (להלן: "מסלוקה פנסיונית"). בנוסף התייחס המפקח לעקרונות המרכזיים להקמה ולהפעלה של המסלוקה הפנסיונית וציין, כי מסמכי המכרז יכללו תאריכי יעד להקמת המערכת ולהפעלת השירותים השונים. כן הודיע המפקח, כי בכוונתו בהתאם לסמכות המוקנית לו בחוק לחייב את הגופים המוסדיים להתחבר למערכת ולחייב את בעלי הרישיון להתחבר למערכת באופן הדרגתי, ככל שיהא צורך לשם הבטחת פעילותו התקינה של שוק החיסכון הפנסיוני. המסלוקה הפנסיונית תהיה נתונה לפיקוחו של המפקח. הקמתה של מסלוקה כאמור, יכול ותייתר את המסלוקה שהוקמה בחודש מאי 2010 ואשר חברים בה גופים מוסדיים, יועצים פנסיוניים וסוכנים פנסיוניים ואשר לכלל ביטוח 7% ממניותיה ונציג אחד בדירקטוריון. ביום 15.8.11 פרסם המפקח הליך מיון מוקדם להקמת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית והפעלתה.

2. בהמשך לתיקונים לסעיף 2 לחוק קופות גמל, מחודש יולי 2009 ומחודש ינואר 2011 אשר בהתאם להם נקבע כי החל מיום 1.7.2011 חברה מנהלת של קופת גמל לא תנהל יותר מקופת גמל אחת מכל סוג מסוגי קופות הגמל המפורטים בסעיף, ולמעט קופת גמל בניהול אישי, קופת גמל המבטיחה תשואה קבועה או מזערית לעמיתיה, קופת גמל מרכזית לקצבה וקופת גמל שההצטרפות אליה מוגבלת על פי תקנונה לציבור מסוים בלבד. פורסמו, בחודש יולי 2011, תיקוני חקיקה לחוק ההתייעלות הכלכלית לשנים 2009 ו- 2010 במסגרתם תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005 (להלן: "התיקון לחוק"). במסגרת התיקון לחוק נדחה המועד לסיום מיזוג קופות גמל מאותו סוג לסוף שנת 2011, כן נקבע, כי הצורך במיזוג לא יחול על קופות גמל מרכזיות לפיצויים.

ח. בחודש באוגוסט 2011 פורסם נוסח טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"א-2011 (להלן: "טיטוטת התקנות"), שהועברה לאישור ועדת הכספים של הכנסת.

מטרת טיוטת התקנות לחייב את החברות המנהלות להחזיק הון עצמי מזערי, על מנת לקיים כרית בטחון מספקת מפני סיכונים תפעוליים ועל מנת שזו תשמש, בעת הצורך, להזרמת הון לפעולות שוטפות ולהמשך פעילותן התקינה של החברות המנהלות. בהתאם לטיטוטת התקנות מוצע להרחיב את דרישות ההון מחברות מנהלות, באופן שזו תהיה הגבוהה מבין סכום ההון עצמי התחלתי בסך 10 מליוני ₪ או סכום שלושת אלה: (1) 0.1% מהנכסים המנוהלים עד תקרה של 15 מיליארד ₪ (2) 0.05% מהנכסים המנוהלים מעל התקרה האמורה בסעיף (1) לעיל (3) 25% מההוצאות השנתיות. טיוטת התקנות קובעת כללי השקעה של סכום ההון העצמי המזערי הנדרש, הכוללים, בין היתר, איסור שעבוד של הנכסים העומדים כנגד ההון הנדרש, שיעור החזקה מינימלי של נכסים נזילים, איסור החזקת נכסים בלתי מוחשיים כנגד ההון העצמי הנדרש, איסור השקעת ההון העצמי המזערי במי ששולט בחברה, בצד קשור לה או בצד קשור למי ששולט בה וכן איסור על החזקת יותר מ –

10% מאמצעי שליטה בתאגיד כלשהו, למעט חברה בת שהיא חברה מנהלת ולמעט החזקה בשיעור 100% מאמצעי השליטה בתאגיד עזר ומגבלות על מתן ערבות. כמו כן תידרש חברה מנהלת להעמיד הון נוסף בגין חברות מנהלות נשלטות.

חברה מנהלת תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם הונה העצמי הוא לפחות בגובה ההון העצמי הנדרש ממנה לפי תקנות אלה.

טיוטת התקנות קובעת הקלות בהון העצמי המזערי הנדרש מחברה המנהלת רק ביחס לחברה המנהלת רק קופות גמל בניהול אישי. כמו כן רשאי הממונה להורות על הפחתת ההון העצמי ההתחלתי הנדרש מחברה המנהלת רק ביחס לחברה המנהלת רק קופות גמל בעלות מאפיינים הדומים למאפייני קופת גמל ענפית.

בהתאם לטיוטת התקנות נקבעה הוראת מעבר לפיה, חברה מנהלת שקיבלה רישיון לפני יום תחילת התקנות תהיה חייבת להגדיל עד ליום 31.12.2014, באופן מדורג, את הונה העצמי עד לסכום הנדרש על פי טיוטת התקנות (לפחות 30% מההפרש יושלם עד ליום 31.12.2011, לפחות 60% מההפרש יושלם עד ליום 31.12.2012 ולפחות 80% מההפרש יושלם עד ליום 31.12.2013).

על פי אמדן ראשוני, נכון ליום 30 ביוני 2011, לו היתה מיושמת טיוטת התקנות באופן מיידי, היתה גדלה דרישת ההון המינימלי מהחברה בסכום של כ- 4 מיליוני ש"ח לסך של כ- 67 מלש"ח ואילו עודפי ההון היו קטנים מסך של 48 מיליוני ש"ח לסך של כ- 44 מיליוני ש"ח.

כצעד משלים פורסם באוגוסט 2011 נוסח טיוטת תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשע"א – 2011 (להלן: "טיוטת התקנות"), שאף היא הועברה לאישור ועדת הכספים של הכנסת. במסגרת טיוטת התקנות מוצע לבטל את ההוראה החלה היום לגבי ההון העצמי הנדרש מחברה מנהלת ואת ההוראה לגבי דרכי השקעת ההון העצמי הנדרש. כן מוצע להחיל הוראות ספציפיות לגבי שיפוי נושא משרה בחברה המנהלת רק קופות גמל ענפיות.

ט. בחודש אוגוסט 2011 פורסם חוזר שעניינו הסדרת הצטרפות עמית לקופת גמל (להלן: "החוזר"). החוזר נועד להבטיח קיום פרטים מזהים אודות העמית המצטרף. החוזר נותן בנוסף מענה לשינויים הדיגיטליים שחלו בשנים האחרונות והגברת יכולת אבטחת המידע הממוחשב ונועד לצורך שיפור וייעול אופן העברת המסמכים מבעל רישיון אל גוף מוסדי, קיצור זמני העברת המסמכים ושיפור השירות ללקוח וכן לצורך יצירת אחידות בפרטים המזהים של עמיתים או מוטבים הרשומים בקופות הגמל. החוזר קובע נתונים ומסמכים שחובה על קופת גמל לקבל מעמית במועד הצטרפותו לקופת גמל כתנאי לפתיחת חשבון והפקדת כספים. כן קובע החוזר חובת בדיקת נתוני העמית על ידי קופת הגמל והשוואתם למסמכי זיהוי. האמור חל גם על הצטרפות עמיתים לקופת גמל בידי מעביד בשינויים המפורטים בחוזר. בנוסף קובע החוזר הוראות לעניין מינוי מוטבים בגין כספי החסכון ובגין תגמולי הביטוח הנובעים מביטוח חיים קבוצתי שעורכת הקופה והפרטים הנדרשים אודותיהם. החוזר קובע, כי מתן הוראת מוטבים או כל ביצוע שינוי בה ייעשה על ידי מסירת מסמך מקורי לעניין זה בלבד. מסמך החתום בחתימה גרפית ממוחשבת המקיימת את הדרישות המפורטות בחוזר סוכנים ויועצים שעניינו חתימה גרפית ממוחשבת, ייחשב כמסמך מקורי לעניין הוראת המוטבים כאמור. כן קובע החוזר את המסמכים שעל הקופה למסור לעמית מצטרף וכולל הוראות בדבר שמירת מסמכים במדיה מגנטית. הוראות החוזר הינן בנוסף להוראות החלות על קופת גמל מכח חוק איסור הלבנת הון, התש"ס – 2000, לרבות לעניין זיהוי, אימות וניהול רישומים. הוראות החוזר חלות על קופות גמל לא משלמות לקצבה שאינן קופות ביטוח,

קופות גמל לתגמולים, קופות גמל אישיות ומרכזיות לפיצויים, קרנות השתלמות וקופות גמל למטרה אחרת, לחופשה ולדמי מחלה. תחילת החוזר ביום 1 לאוקטובר 2011

י. בחודש אוגוסט פורסמו טיוטת תקנות הפיקוח על השירותים הפיננסיים (קופות גמל) (כיסויים ביטוחיים בקופות גמל), התשע"א-2011 (להלן: "טיטוטת התקנות") וטיטוטת חוזר (להלן: "טיטוטת החוזר"). שעניינם רכישת כיסויים ביטוחיים באמצעות חברה מנהלת של קופת גמל וכן הכיסויים אותם ניתן לכלול במסגרת תנאי פוליסת ביטוח או תקנון קרן פנסיה. מטרת הטיטוטות לשכלל את התחרות בשוק החסכון הפנסיוני ולהגדיל את התחליפיות בין מוצרי החסכון הפנסיוני שנועדו לקבלת קצבה לאחר פרישה, ואשר נבדלים זה מזה בכיסוי הביטוחי שניתן לרכוש במסגרתם, לקבוע אחידות לגבי סוגי הכיסויים הביטוחיים שניתן לרכוש במסגרת ביטוח ופנסיה וגמל, ולאפשר לחברות מנהלות של קופות גמל להציע לעמיתים כיסוי ביטוחי בדומה לזה המוצע בחברות ביטוח באמצעות רכישתם על ידי החברה המנהלת של קופות הגמל עבור העמית.

טיטוטת התקנות קובעת הוראות לפיהן ניתן לרכוש במסגרת המוצרים הפנסיוניים בביטוח, פנסיה וגמל כיסויים ביטוחיים לאריכות ימים, לסיכוני מוות ולסיכוני נכות בלבד, הוראות לענין התנאים לכיסויים הביטוחיים האמורים, תנאים לרכישת כיסוי ביטוחי בתיווך חברה מנהלת של קופות גמל, תנאים לשמירת הכיסוי הביטוחי לאחר הפסקת הפקדות העמית לקופת הגמל ותנאים לרכישת ביטוח חיים קבוצתי על ידי חברה מנהלת של קופות גמל.

טיטוטת התקנות קובעת את התנאים שיחולו על הכיסוי הביטוחי הנרכש כדלקמן:

א. בכיסוי ביטוחי לסיכוני מוות ובכיסוי ביטוחי לסיכוני נכות יבוטח עמית פעיל בלבד, בכפוף לחריגים אשר מאפשרים את שמירת הכיסוי הביטוחי לעמיתים שאינם פעילים, לתקופה מוגבלת. לא ישמר כיסוי ביטוחי לעמית שמשך או נייד את כספיו הצבורים לזכותו בחשבונו בקופה.

ב. שיעור קצבת הנכות אינו עולה על 75% מהשכר המבוטח בקופת הביטוח או בקופת הגמל, לפי העניין; מגבלה זו לא תחול על שחרור מתשלום לקופת גמל על פי כיסוי ביטוחי כאמור;

ג. תשלום לכיסוי ביטוחי מפני סיכוני מוות ונכות לא יעלה, בכל עת, על 35% מהתשלום החודשי למרכיב התגמולים;

ד. כיסוי ביטוחי לסיכוני נכות, וכל אחד ממרכיביו, הנרכש באמצעות חברה מנהלת לא יהא חופף לכיסוי ביטוחי לסיכוני נכות הקיים בתקנון קופת הגמל, או לאחד ממרכיביו.

בנוסף קובעת טיוטת התקנות את התנאים לרכישת כיסוי ביטוח חיים קבוצתי על ידי החברה המנהלת של קופת גמל לא משלמת לקצבה או של קרן השתלמות עבור עמיתי הקופה מכספי קופת הגמל, בתנאים אלה:

א. המבטח ייבחר בהליך תחרותי שוויוני שאישר הדירקטוריון. חברה מנהלת רשאית לבחור מבטח שהוא צד קשור כהגדרתו בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות קופות הגמל"), אם הציע תנאים מיטיבים;

ב. הסכום המבוטח לא יהיה גבוה מסכום שהוא פי ארבעה מהיתרה העומדת לזכותו של העמית בקופת הגמל או מסכום של 175,000 שקלים חדשים, לפי הגבוה ביניהם. הממונה רשאי לעדכן סכום זה.

ג. החברה המנהלת תהיה בעלת הפוליסה, קופת הגמל תהיה הנהנית והמבוטח יהיה העמית;

ד. חברה מנהלת לא תרשה לעמית ללוות כספים על סמך פוליסת הביטוח ולהפיק טובת הנאה אחרת ממנה;

ה. סכומי הביטוח שקופת הגמל זכאית להם בהתאם לפוליסת הביטוח האמורה, ישולמו על ידי הקופה לעמית או לזכאים לכך לאחר מותו בהתאם להוראות חוק קופות הגמל.

כצעד משלים מוצע לתקן את תקנות קופות הגמל ולבטל את התקנות הקובעות את התנאים לביטוח חיים על ידי קופת גמל ואת הסיכונים שניתן לכסות בתכנית ביטוח מאושרת.

טיוטת החוזר קובעת את התנאים שבהתקיימם תוכלנה חברות מנהלות של קופות גמל לקבל רישיון סוכן תאגיד ביטוח פנסיוני לשיווק כיסוי ביטוחי לסיכוני מוות ולכיסוי ביטוחי לסיכוני נכות באמצעות פוליסות ביטוח פרט.

בהתאם לטיוטת החוזר, מבוטח ישא במלוא דמי הביטוח בעבור ביטוח שאינו קבוצתי ("ביטוח פרט"). דמי ביטוח פרט של מבוטח שהוא צד קשור לחברה המנהלת, יהיו בגובה דמי הביטוח הנהוגים במועד הקמת הפוליסה, עבור ביטוח בעל מאפיינים דומים המשווק על ידי המבוטח. בהתאם לטיוטת התקנות עמית שהפסיק להיות עמית פעיל יהא רשאי לשמור את הכיסוי הביטוחי בפוליסה הקיימת אצל המבוטח. המשך הכיסוי הביטוחי בביטוח הפרט ייעשה ללא שינוי בתנאי הפוליסה הקיימת, לרבות לעניין סכום דמי הביטוח.

בהתאם לטיוטת החוזר נקבע כי חברה מנהלת לא תרכוש פוליסת ביטוח קבוצתי לעמיתי קופת הגמל מכספי החברה המנהלת וכי חברה מנהלת תוכל לשמש בעלת פוליסה אך ורק בפוליסת ביטוח חיים קבוצתי שלפי הוראות טיוטת התקנות.

הוראות טיוטת החוזר, ככל שתתקבלנה, תחולנה על חברות מנהלות של קרנות פנסיה, חברות מנהלות של קופות גמל ועל חברות ביטוח כדלקמן: א. לגבי תיווך בפוליסות פרט וכריתת חוזים לביטוח קבוצתי, לרבות חידוש פוליסה קיימת, החל במועד תחילת טיוטת החוזר; ב. לגבי כל החוזים לביטוח קבוצתי אשר נכרתו עובר למועד תחילת טיוטת החוזר, החל מיום 1 בינואר 2014; ג. לגבי חוזים לביטוח חיים קבוצתי בהתאם להוראות טיוטת התקנות, אף אם נכרתו לפני מועד תחילת טיוטת החוזר. תחילת טיוטת החוזר היה ויתקבל הוא מיום פרסומו.

טיוטת התקנות וטיוטת החוזר, ככל שתתקבלנה, עשויות ליתן מענה חלקי לחסרון המובנה של מוצר הגמל אל מול מוצרי הביטוח והפנסיה באמצעות הוספת האפשרות לרכישת כיסויים ביטוחיים דרך החברה המנהלת וכפועל יוצא להגביר את התחלופיות בין המוצרים הפנסיוניים. עם זאת, בשלב זה לא ידוע מה יהיה אופן היישום של הוראות הטיטות ולפיכך לא ברורות ההשלכות התפעוליות והמיכוניות המלאות של יישומן והן עשויות לחייב הערכות תפעוליות ומיכונית מורכבת לצורך רכישת הכיסויים הביטוחיים וניהולם באמצעות החברה המנהלת. העובדה שבהתאם לטיוטות משיכת כספים מקופת הגמל או נידום תביא לביטול הכיסוי הביטוחי, מהווה חסרון לעמיתי קופות הגמל ביחס למוצרי הביטוח והפנסיה. טיוטת התקנות, אם וככל שתתקבל, עשויה ליצור יתרון סינרגטי לחברות בקבוצת כלל החזקות אשר מנהלות קופות גמל או מוכרות מוצרי ביטוח.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של טיוטת התקנות וטיוטת החוזר בעניין רכישת כיסויים ביטוחיים בקופות גמל הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של החברה. נכון למועד פרסום הדו"ח ולאור העובדה שמדובר בטייטה אשר טרם פורסמה, היישום

בפועל עשוי להיות שונה מהותי מזה שנחזה והוא תלוי בין היתר, בנוסח הסופי של התקנות, בהערכות התפעולית של החברה ליישומן, בהתנהגות הגורמים המתחרים, ובטעמי הלקוחות.

יא. בחודש אוגוסט 2011 פרסמה טיוטת חוזר שעניינה הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות (להלן: "טיטוטת החוזר"). מטרת טיוטת החוזר היא לתקן את העיוות במתן תשואה שווה וקבועה לכלל מקבלי הקצבאות. בהתאם לטיטוטת החוזר פנסינור יהיה זכאי לקבלת תשואות באופן יחסי לתקופה בה השקיע את כספו בחשבון זאת לעומת המצב היום לפיו מקבלי הקצבאות שפרשו לקצבה בתחילת שנה מסבסדים בתשואות את אלו שהצטרפו ופרשו בסוף השנה כאשר מתקבלות תשואות חיוביות, ולהיפך במקרה בו מתקבלות תשואות שליליות. בהתאם לטיטוטה, עודף או גירעון אקטוארי הנובעים מן השינוי בתשואה על נכסים המשמשים לכיסוי התחייבויות כלפי פנסינורים מתחילת חודש הזכאות הראשון שבגינו החל הפנסינור לקבל קצבה ועד לסוף שנת המאזן, יחושב לכל קבוצת פנסינורים, בהתאם לחודש שבו החלה קבוצת הפנסינורים לקבל פנסיה.

יב. בחודש באוגוסט פורסמה טיוטת חוזר בענין "הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדיווחים הכספיים של קופות גמל וקרנות פנסיה" (להלן "טיטוטת חוזר"). לאור השינויים הרבים שחלו בעשור האחרון בשוק החיסכון הפנסיוני, עלה הצורך בעדכון ובהתאמה של הדיווחים הכספיים של קופות גמל וקרנות פנסיה. מטרת חוזר זה הינה לעדכן את הדוחות הכספיים השנתיים של קופות הגמל וקרנות הפנסיה, כך שיהיו ברורים ושקופים יותר למשתמש, ויהוו כלי בעת בחירת קופת גמל או קרן פנסיה. עיקרי ההתאמות שנעשו בטיטוטת החוזר הינם: (א) מעבר לדיווח על בסיס חשבונאי מצטבר; (ב) שינויים בעניין תאריך הדוח הכספי (אשר יערך עבור היום האחרון של השנה, לרבות עבור יום שאינו יום עסקים); (ג) מתן מידע נוסף בנוגע לסיכונים שוק (סיכוני מדד ומטבע וסיכוני ריבית); (ד) פירוט ההשקעות לפי ענפי משק; (ז) מתן פרטים נוספים אודות שיעורי דמי הניהול; (ה) מתן מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה. תחילתן של הוראות טיוטת החוזר החל מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2011.

יג. בחודש מרס 2011 פורסמה הכרעה עקרונית לעניין פיצוי בשל איחור במשיכה של כספים או בשל איחור בהעברה של כספים בין קופות גמל או בין מסלולי השקעה באותה קופה. מטרת ההכרעה להבהיר מהם כללי הפיצוי לעמיתים בשל איחור כאמור ולקבוע הוראות השבה ביחס לבקשות למשיכת או העברת כספים שהוגשו בתקופה שמיום 1.6.08 ועד ליום 31.12.08 ואשר בוצעו באיחור והיא חלה גם על בקשות עמיתים שהתקבלו אצל החברה המנהלת, גם שלא בתקופת האיחור. כהמשך להכרעה זו פורסמו ביום 30 באוגוסט 2011 וביום 22 לספטמבר 2001 הוראות לענין יישום ההכרעה, במסגרתן נקבע בין היתר אופן חלוקת הפיצוי בין קופה מעבירה לקופה מקבלת במצבים שבהם נגרם איחור בשל התנהלות של שתי החברות המנהלות. בהתאם להוראות, נקבע כי הפיצוי יבחן על בסיס השוואת הסכום שאמור היה לעמוד לזכות העמית לו הכספים היו מועברים במועד לבין הסכום שהועבר בפועל, כאשר לענין חלוקת הפיצוי בין החברות המנהלות נקבע כי הפיצוי שעל החברה המנהלת של הקופה המקבלת לשלם הינו ההפרש שבין סך הפיצוי לעמית לבין הפיצוי שעל החברה המנהלת של הקופה המעבירה לשלם, עקב האיחור שנגרם בעטייה ואולם באין בכך כדי לגרוע מזכותן של החברות המנהלות להגיע להסכמה אחרת בנוגע לאופן חלוקת הפיצוי ביניהן. כמו כן נקבעו במסגרת ההוראות הבהרות שונות לענין אופן הדיווח בין החברות המנהלות ולממונה.

יד. בחודש ספטמבר 2011 פורסמה טיוטת נוהל הגשת בקשות למיזוג קופות גמל או למיזוג מסלולי השקעה לאישור הממונה וטיטת חוזר ידוע עמיתי אודות מיזוג קופות גמל (להלן: "הטיטות"). סעיף 37 לחוק הפיקוח על קופות גמל קובע כי חברה מנהלת רשאית למזג קופת גמל אחת שבניהולה בקופת גמל אחרת שבניהולה או שבניהולה של חברה מנהלת אחרת ובלבד שתכנית המיזוג אושרה מראש בידי הממונה, בהתאם לאמור פורסמו הטיטות שמטרתן להסדיר את דרך הגשת הבקשות למיזוג קופות גמל ולמיזוג מסלולי השקעה לאישור הממונה. הטיטות מסדירות, בין היתר, את אופן הדיווח לממונה, את אופן יידוע עמיתי הקופות והמעסיקים בדבר המיזוג ואת שמירת זכויות העמיתים.

טו. בהמשך להסכמים הקיבוציים הכללים מחודש נובמבר 2007 ומחודש דצמבר 2007 שבין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים לבין ההסתדרות הכללית החדשה האגף לאיגוד מקצועי ואגף הפנסיה (לעיל ולהלן: "ההסכם הקיבוצי") וצו ההרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק (לעיל ולהלן: "צו ההרחבה"), שתכליתם להחיל חובת ביטוח פנסיוני על כל השכירים במשק ובהמשך להסכם הקיבוצי כללי לביטוח פנסיוני מקיף במשק, שנחתם בחודש ספטמבר 2010 בין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים לבין ההסתדרות העובדים הכללית החדשה, פורסם בחודש ספטמבר 2011 צו הרחבה המעדכן ומבהיר את ההסכם הקיבוצי הכללי מדצמבר 2007 ומבטל אותו ("הצו הנוכחי").

חובת הביטוח הפנסיוני חלה על השכר בפועל אך לא יותר מהשכר הממוצע במשק. בהתאם לצו הנוכחי שיעורי הפרשה מהשכר שיש לבטח יעלו באופן הדרגתי מדי שנה עד לשיעור כולל מקסימלי של 17.5% בשנת 2014. בהתאם לצו הנוכחי יעמדו ההפרשות בשנת 2014 בשיעור של 6% הפרשת מעביד לפיצויים, 6% הפרשת מעביד לתגמולים, ו-5.5% והפרשת עובד לתגמולים. במסגרת הצו הנוכחי נקבע כי החל מיום 1.1.2014 לא יראו בשיעור ההפרשות לקופות הגמל, הנמוך משיעור של 17.5% משכר העובד, כהסדר מיטיב. כמו כן נקבע כי אם לעובד הסדר מיטיב, אך ההסדר המיטיב טרם חל עליו, יחול עליו בתקופת הביניים צו ההרחבה לפנסית חובה. מי שיש לו הסדר מיטיב אך רכיב הפיצויים בו נופל מהשיעור הקבוע בצו, על המעסיק להפריש לפחות את רכיב הפיצויים בשיעור שנקבע במסגרת הצו המתוקן. עוד נקבע, כי יבוטלו ההוראות המיוחדות שנקבעו בהסכם ביחס לבני 50 ומעלה כך שההסכם יחול על אוכלוסיה זו ללא כל הוראות מיוחדות. הוראות ההסכמים והצו חלות על כל מקומות העבודה במשק ועל כל העובדים שאינם מבוטחים בהסדר פנסיוני מיטיב.

כניסתו לתוקף של הצו המתוקן עשויה להביא להגדלת ההפרשות לקרנות הפנסיה וזאת באופן מדורג ועד לשנת 2014. מאידך, היקף השכר בגינו מחוייבים מעבידים בהפרשה סוציאלית, הינו נמוך יחסית (בגובה השכר הממוצע במשק) ושיעור ההפרשות מהשכר שיש לבטחו על פי ההסכם הקיבוצי הולך וגדל במשך השנים ולפיכך סך ההפקדות בעקבות חתימת צו ההרחבה צפוי לגדול בשנים הבאות ובהתאם גם שיעור דמי הניהול שיגבו על ידי החברה בגין כך (וזאת במקביל לגידול בהוצאות התפעול בגין קליטת המבוטחים ולאור שיעור הניידות והמשיכות הגבוה של אוכלוסיה זו).

המידע בכל הקשור להשלכות אפשריות של ההסכם הקיבוצי, וצו ההרחבה המתוקן הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של החברה, נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה. ההשלכות תלויות במידה רבה, בין היתר, בגורמים הבאים: התנהגות הגורמים המפיצים, לרבות הבנקים שנמצאים בשלב זה בראשית דרכם בייעוץ הפנסיוני, התנהגות הגופים המוסדיים המתחרים וטעמי העמיתים והמבוטחים, נוסחו הסופי של תזכיר החוק והיקף תחולתו והשפעות הגומלין האפשריות בין רפורמת פנסיית

חובה (לרבות החלת רפורמת פנסיית חובה לעצמאים), רפורמת הניוד והרפורמה המתוכננת בנושא מסלולי השקעה.

טז. בחודש ספטמבר 2011 פורסמו טיוטות לשינוי הרגולציה הקיימת בדבר הנהגת תכניות ביטוח ותקנוני פנסיה וגמל חדשים ו/או שינוי בהם ("המוצרים"), זאת מתוך כוונה שגוף מוסדי יידרש למסור לממונה הודעה מראש טרם שיווקם של המוצרים מבלי ש יידרש להמתין לקבלתו של אישור פוזיטיבי של הממונה כתנאי לתחילת שיווק המוצרים, בהתאם לנדרש כיום. על המוצרים להיערך בכפוף לעקרונות וקווים מנחים שמתווה הממונה. הממונה יהיה רשאי להתערב ולדרוש ביצוע שינויים במוצרים, וזאת אף לאחר תחילת שיווקם.

כחלק מטיוטות שינוי הרגולציה כאמור, בחודש ספטמבר 2011 פורסמו תזכיר לתיקון חוק הביטוח (להלן: "תזכיר חוק הביטוח") ותזכיר חוק הגמל (להלן: "תזכיר חוק הגמל") במסגרתם מוצע לקבוע כי מבטח המבקש להנהיג מוצר או לבצע שינוי בתנאים, בדמי הביטוח או בנושא אחר שקבע הממונה - יגיש לממונה הודעה על כך 30 ימי עסקים לפני המועד שבו מתבקשת השקת המוצר או השינוי בו ("התקופה הקובעת"), ואם הממונה אינו מודיע על התנגדותו בתוך התקופה הקובעת - יכנסו המוצר או השינוי בו לתוקף. האמור לא יחול על אישור ראשון של תקנון קופת גמל. על פי תזכירי החוקים, רשאי הממונה להודיע על התנגדותו גם לאחר שחלפה התקופה הקובעת, אם מצא שמתקיימים אחד או יותר מהטעמים המפורטים בתזכירי החוקים ובמקרה כאמור יתכן ולא ניתן יהיה להמשיך ולשווק את המוצר או להנהיג את השינוי. כמו כן, על פי תזכירי החוקים רשאי הממונה להורות כי לגבי ענפי ביטוח או סוגי מוצרים מסוימים יידרש אישור מראש ובכתב של הממונה, טרם הנהגתם.

יצוין כי במסגרת תזכירי החוקים מוצע לבצע תיקונים נוספים בחוק הביטוח ובחוק הגמל, לפיהם הממונה יהא רשאי ליתן הוראות, לכל ענפי הביטוח או לענפי ביטוח מסוימים, בדבר תנאים שבחווה ביטוח וניסוחם, בדבר מבנה פוליסת ביטוח וצורתה, וכן רשימת תנאים מהותיים בפוליסה ולגבי חברות מנהלות יהא רשאי הממונה לתת בעצמו הוראות לעניין סוגי הביטוחים שבהם יבוטחו עמיתים בקופת גמל ותנאים - זאת במקום ההסדר הקיים בחוק הביטוח לפיו נושאים אלה צריכים להיקבע בתקנות. עוד מוצע בתזכיר חוק הגמל לקבוע, כי הוראה בתקנון קופת גמל הסותרת הוראה שנתן הממונה או הוראת כל דין, לא ינהגו לפיה ולגבי הוראה שנתן הממונה בהתאם יראו אותה כאילו נכללה בתקנון, וזאת מבלי לגרוע מאחריות החברה המנהלת.

בנוסף במסגרת תזכיר חוק הגמל מוצע (א) לבטל את החובה לקבל אישור מראש של הממונה, כתנאי לביצוע מיזוג בין קופות גמל, ולהחיל במקומה, על כל החברות המנהלות, נוהל אחיד של הודעה לממונה לפני המועד שבו החברה המנהלת מבקשת לבצע את המיזוג. נוהל כאמור יקבע בהתאם להוראות הממונה, לכלל החברות המנהלות או לחברות המנהלות קופות גמל מסוג מסויים; (ב) לבטל את החובה לקבל אישור מראש של הממונה, כתנאי להעברת ניהול, ולהחיל במקומה, על כל החברות המנהלות נוהל אחיד של הודעה לממונה לפני המועד שבו החברה המנהלת מבקשת להעביר מידיה ניהול של קופת גמל לחברה מנהלת אחרת.

כצעדים משלימים לשינוי המוצע באופן פעולת הממונה בנוגע להנהגת מוצרים, בספטמבר 2011 פורסמו על ידי הממונה גם טיוטות נוספות אלה:

(1) טיוטת מסמך עקרונות וקווים מנחים להנהגת תכנית ביטוח הכוללת עקרונות, בלויית דוגמאות מפורטות, אשר לעמדת הממונה יש להנהיגם בעת ניסוח תכניות ביטוח:

א. הגינות וסבירות, באופן שלא יעניק יתרון בלתי הוגן למבטח אשר עלול לקפח את זכויות המבוטחים.

ב. גילוי ובהירות באופן שתנאי תכנית הביטוח ינוסחו בצורה פשוטה, ברורה ותמציתית. יצוין כי ככל שתאומץ טיוטת שינוי הרגולציה המוצעת בדבר הנהגת מוצרים, בכוונת הממונה לבדוק מוצרים חדשים וקיימים בהתאם לעקרונות והקווים המנחים שבטיטת המסמך האמור, וכן לערוך ביקורות על מנגנוני השקת המוצרים בגופים המוסדיים ;

(2) טיוטת חוזר בדבר נוהל הודעה על הנהגת תכנית ביטוח ותקנון קופת גמל אשר נועדה לקבוע את פרטי ההודעה שתועבר למפקח בדבר הנהגת תכנית ביטוח או תקנון חדשים או בדבר שינויים בהם וכן את המסמכים שיש לצרף להודעה. טיוטת החוזר האמורה עתידה להחליף את ההוראות הקיימות בנושא זה ;

(3) טיוטת חוזר בנוגע לנספח האקטוארי, המגדירה את רמת הפירוט הנדרשת בנספח האקטוארי הנלווה לתכנית ביטוח או לתקנון קופת גמל משלמת לקצבה ("תכנית"), בהתאם למהותיות התכנית לגוף המוסדי ואת אופן עדכוננו של הנספח. על הנספח האקטוארי להיות מפורט דיו כך שיתאפשר לגוף המוסדי לבחון ולתקף מעת לעת את נכונות ההנחות והשיטות בבסיס התמחור וחישוב העתודה, טיוטת החוזר האמורה עתידה להחליף את ההוראות הקיימות בנושא זה ;

(4) טיוטת חוזר בדבר דמי ביטוח בענף רכב חובה, במסגרתה מוצע לבצע עדכון של האופן בו יוגשו למפקח תעריפי ביטוח רכב חובה. טיוטת החוזר האמורה עתידה להחליף את ההוראות הקיימות בנושא זה.

יז. בהמשך לתכנית להגברת התחרות ובהמשך לטיטת תקנות דמי ניהול פורסמה באוקטובר 2011 טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דמי עמילות), התשע"א-2011 (להלן : "טיטת תקנות דמי עמילות"). במסגרת טיוטת תקנות דמי עמילות מוצע להסדיר את מבנה דמי העמילות המשולמים לסוכני ביטוח, ולקבוע מספר הגבלות לגבי היחס שבין עמלות מסוגים שונים המשולמות לסוכן הביטוח. כמו כן מוצע להסדיר את אופן תשלום דמי עמילות למספר בעלי רישיון במקביל. בהתאם לטיטת כל עמלה שאינה משולמת בשל עמידה ביעד מכירות (להלן : "עמלת שירות"), תשולם לסוכן ביטוח באמצעות תשלום כספי באופן ישיר.

על מנת למזער את השפעתם של שיקולים זרים בהפצת מוצרי ביטוח, שאינם בהכרח המתאימים ביותר ללקוחות, נקבע בטיטת, כי תגמול סוכן הביטוח באמצעות עמלה המשולמת בשל עמידה ביעד מכירות (להלן : "עמלת היקף") יעשה בכפוף לכך ש : (א) יעד המכירות יקבע לתקופה של שנה לפחות ולא עבור שיווק של מוצר ביטוחי מסויים (יעד מכירות יכול שיהיה בגין קבוצת מוצרי ביטוח) ; (ב) דמי עמילות בשל עמידה ביעד מכירות מסויים : (1) לגבי מוצר פנסיוני ישולמו רק באמצעות תשלום כספי המשולם לסוכן ביטוח במישרין, (2) ולגבי מוצר ביטוח שאינו מוצר פנסיוני, יכול שישולמו באמצעות שכר, עמלה, השתתפות בהוצאות או בכל דרך אחרת, ובלבד שסוכן הביטוח העביר לידי המבוטח גילוי נאות לגבי דמי העמילות ששולמו לו, שאינם עמלת שירות, בשל או בקשר למכירת המוצר, ובהתאם להוראות שיפרסם הממונה.

בנוסף על מנת להבטיח, שעיקר התגמול לסוכן הביטוח יהיה עבור השירות שהוא מעניק ללקוח לאורך חיי המוצר, ולא דווקא בשל צירופו נקבע בטיטת, כי דמי עמילות שמשולמים לסוכן עבור שיווק מוצר ביטוח לתקופה שאינה קצובה יעמדו בשני תנאים : (1) היחס שבין עמלת שירות המשולמת לסוכן ביטוח במהלך כל 12 חודשים ב- 5 השנים המתחילות במועד הצירוף, לבין סך דמי העמילות המשולמים לסוכן הביטוח במהלך 12 החודשים שממועד הצירוף (להלן : "השנה הראשונה"), לא יפחת מ- 40%.

על אף האמור בתנאי (1), גוף מוסדי יהיה רשאי להקדים תשלום עד 20% מעמלת שירות האמורה להיות משולמת לסוכן הביטוח במהלך 5 שנים ממועד הצירוף (להלן : "תקופת

ההקדמה"), ולשלמה במהלך השנה הראשונה (להלן: "עמלת שירות מוקדמת"). (2) סוכן הביטוח ישיב לגוף המוסדי חלק יחסי מעמלת השירות המוקדמת לתקופת ההקדמה שנתרה, בהתקיים אחד מאלה: (א) המבוטח ביטל את הסכם הביטוח; או (ב) מונה למבוטח בעל רישיון אחר לטיפול במוצר.

כן מוצע לקבוע, כי לא ישולמו דמי עמילות (לרבות עמלת הפצה ליועץ פנסיוני) בשל מוצר ביטוחי מסויים ליותר מבעל רישיון אחד באותה עת, אלא אם מדובר בטיפול במשותף של בעלי רישיון אלו לפי הסכם חלוקת דמי העמילות ביניהם. עם זאת, יותר תשלום כפל דמי עמילות לסוכן ביטוח שצירף לראשונה את הלקוח למוצר הביטוח (להלן: "הסוכן המקורי"), למשך תקופה של עד 3 שנים מהיום שהלקוח צורף למוצר לראשונה, ובתנאי ששך דמי העמילות, שישולמו לשני בעלי הרישיון יחד, לא יעלה על סכום דמי העמילות שהיו משולמים לסוכן המקורי, אלמלא מונה למבוטח בעל רישיון אחר במקומו.

טיוטת תקנות דמי העמילות, ככל שתתקבל, אוסרת תשלום עמלות היקף בגין שיווק מוצר ביטוח מסויים ועשויה להקשות על חברות הביטוח ליצור מנגנון תמריצים הנובע מרווחיות המוצרים. טיוטת התקנות יוצרת מנגנונים אשר מגבילים את סך התגמול בשנה הראשונה שלאחר צירוף הלקוח. כפועל יוצא, טיוטת התקנות, עשויה להוביל לפריסה מסויימת של עמלות, שבהתאם לדין כיום, ניתן לשלמן בשנה הראשונה. הגבלת תשלום דמי עמילות ליותר מבעל רישיון אחד באותה עת, תמנע תשלום של כפל עמלות על ידי הגוף המוסדי.

החברה לומדת עדיין את הוראות טיוטת התקנות ואינה יכולה להעריך בשלב זה את מלוא השלכותיה. המידע האמור לעיל בדבר השלכות אפשריות של טיוטת התקנות הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות ראשוניות של הקבוצה נכון למועד פרסום הדוח. ההשלכות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מזה שנחזה. ההשלכות תלויות במידה רבה, בין היתר, בגורמים הבאים: נוסחן הסופי של התקנות, אם וככל שתאומצנה, התנהגות הגורמים הפעילים בשוק הביטוח, השלכות הרפורמה בדמי ניהול ותנאי ההסכמים שיקבעו בין הגופים המוסדיים בקבוצה לבין המתווכים בשוק הביטוח, שיקבעו במסגרת תנאי התחרות שיתקיימו.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של טיוטת תקנות דמי עמילות, הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של החברה. נכון למועד פרסום הדו"ח ולאור העובדה שמדובר בטייטה אשר טרם פורסמה, היישום בפועל עשוי להיות שונה מהותי מזה שנחזה והוא תלוי בין היתר, בנוסח הסופי של התקנות, בהתנהגות הגורמים המפיצים ובהתנהגות הגורמים המפיצים המתחרים.

יח. בהמשך לתיקון מס' 3 לחוק הגמל משנת 2008 ולשם השלמת הרפורמה של עידוד אפיקי החסכון לקצבה על פני אפיקי חסכון אחרים, פורסם בחודש נובמבר 2011 תזכיר חוק לתיקון פקודת מס הכנסה ("תזכיר החוק"). בתזכיר החוק מוצע להרחיב את מסגרת הטבות המס הניתנות בעת משיכת כספים באפיק החסכון לקצבה ולשנות את ההגדרות "קצבה מוכרת" ו"קצבה מזכה".

עיקרי התיקונים המוצעים במסגרת תזכיר החוק:

- כיום מוקנה ליחיד שהגיע לגיל פרישה, כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד – 2004, פטור ממס של 35% מסכומי הקצבה שמקבל עד לתקרה של 7,990 ₪ (נכון לשנת 2011) ("התקרה") או פטור לסכומי קצבה שמקורם בסכומים אשר לכאורה לא נהנו מהטבת מס בעת הפקדתם, לפי הגבוה מביניהם. במסגרת תזכיר החוק מוצע להגדיל את שיעור הפטור מהקצבה באופן מדורג במשך 15 שנים, וזאת עד לשיעור של 67% מהקצבה בשנת 2025

- (בשנת 2011, ככל שיאושר תזכיר החוק, הפטור יעמוד על 42% . כן מוצע לקבוע, כי הסכום החודשי הפטור לא יחושב עוד כשיעור מסכום הקצבה בפועל עד התקרה, אלא כסכום קבוע המהווה שיעור מתוך סכום התקרה. משמעות התיקון הינה יצירת אחידות מיסוי בין כל הנישומים, הן בעת קבלת פטור על קצבה והן בעת היוון קצבה, כך שכל הנישומים יהנו מאותו פטור ממס, ללא קשר לגובה הקצבה המשתלמת בפועל.
- כן מוצע, כי בניגוד לקיים היום, גם מי שמשך מענקים פטורים ממס יוכל ליהנות מהפטור הנוסף (מעל 35% ועד 67% כמפורט לעיל).
  - מתן פטור מלא ממס ליחיד בהגיעו לגיל 60, בעת משיכת קצבה הנובעת מכספים שהופקדו בקופות גמל לקצבה מיום 1.1.2000, ואשר הפקדתם לא הקנתה למפקיד הטבת מס ;
  - הגדלת הסכום המקסימאלי הפטור בהיוון קצבה בהתאם להגדלת שיעורי הפטור מסכומי קצבה כמפורט לעיל ;
  - מוצע לשנות את ההגדרות של "קצבה מזכה" ו"קצבה מוכרת", כך ש"קצבה מוכרת" תהא חלק מקצבה המשולמת על ידי קופת גמל לקצבה שאינה קרן ותיקה, ואשר הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה שהוא נובע מתשלומים פטורים (סכומי הפרשות מעל לתקרת 4 פעמים שכר ממוצע במשק שחויבו בתשלום מס בעת ההפקדה או סכומים שהפקיד מקבל הקצבה ואשר לא היה זכאי בעבורם לניכוי לפי סעיף 47 לפקודה). "קצבה מזכה" תוגדר כחלק מהקצבה או מסך הקצבאות שמקבל אדם, ושאינה "קצבה מוכרת".
  - מוצע להקנות לשר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת סמכות לקבוע כללים בדבר חיוב במס ושעוריו במקרים של "משיכת כספים שלא כדין" מקופת גמל, כך שהיוון קצבה ייחשב כ"משיכה כדין", בכפוף לתנאים הקבועים בחוק הגמל ותקנותיו, ובפרט, הותרת קצבה מזערית להבטחת קיומו של היחיד לשארית חייו.
  - מוצע, כי בעת היוון קצבה מוכרת אשר מקורה בכספים שלא נהנו מהטבת מס בעת הפקדתם לא יוטל מס על מרכיב הקרן בסכום המהוון, וזאת על מנת למנוע כפל מס, ומרכיב הרווח ימוסה, בשיעור מס של 20% בדומה לאפיקי חסכון אחרים ;
  - מוצע, כי הפטור ממס לקצבת שארים יאוחד ולא תהא יותר הבחנה בין קצבת שארים המשתלמת על פי חוק או הסכם קיבוצי לבין קצבת שארים אחרת. כן מוצע להרחיב את הגדרת "שארים".
  - מוצע להגדיל לבעלי שליטה את התקרה להפרשות בגין מרכיב תגמולי המעביד.

תזכיר החוק, ככל שיאושר, ירחיב את מסגרת הטבות המס הניתנות בעת משיכת כספים באפיק החסכון לקצבה, ולפיכך עשוי להגדיל את כדאיות החסכון הפנסיוני באפיק זה. כן עשוי תזכיר החוק, ככל שיאושר, להגדיל את היוון הקצבה באפיק החסכון הפנסיוני וכפועל יוצא עשוי להגדיל את מכירות מוצרי החסכון הפנסיוני וכן את שימור מוצרי החסכון הפנסיוני בחברות בקבוצת כלל החזקות עסקי ביטוח.

2. המצב הכספי של קרן הפנסיה

להלן הסבר להתפתחויות שחלו בסעיפי המאזן בתקופת הדו"ח ובפרט בעניינים הבאים:

א. שינויים בהתחייבות הפנסיונית:

31 בדצמבר 2010	30 בספטמבר 2010	30 בספטמבר 2011	
<u>אלפי ש"ח</u>			
1,189,507	1,140,964	1,477,852	התחייבות לפנסיונרים
4,498,623	3,528,225	3,554,213	התחייבות לפעילים-זכויות שכבר נצברו
1,413,627	2,387,739	2,732,236	התחייבות לעמיתים לא פעילים

ב. העודף האקטוארי

31 בדצמבר 2010	30 בספטמבר 2010	30 בספטמבר 2011	
<u>אלפי ש"ח</u>			
375,818	516,258	1,034,663	גירעון אקטוארי

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2011 חל שינוי: מגרעון האקטוארי של כ-376 מיליון ש"ח בשנת 2010, לגרעון אקטוארי של כ-1,035 מיליון ש"ח וזה לעומת גרעון האקטוארי של כ-516 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ג. השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובבסיסים האקטואריים בתקופת הדוח.

ד. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים, הסיבות לכך והשפעתן

לא חלו התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות לעמיתים בתקופת הדוח, למעט בנוגע לגרעון האקטוארי כמפורט לעיל.

ה. התפתחויות בהתחייבות הפנסיונית ובעודף הכנסות על הוצאות.

31 בדצמבר 2010	30 בספטמבר 2010	30 בספטמבר 2011	
<u>אלפי ש"ח</u>			
5,630,610	5,479,979	5,719,138	סך המאזן
5,627,247	5,476,368	5,15,088	התחייבות פנסיוניות
530,647	468,621	7,728	עודף הכנסות על הוצאות

3. תוצאות פעילות:

א. מרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מהשקעות, עודף הכנסות מהשקעות ודמי ניהול

להלן פירוט נתונים כספיים עיקריים מהדוח הכנסות והוצאות:

אחוז מעודף ההכנסות	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010	אחוז מעודף ההכנסות	לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2010	אחוז מעודף ההכנסות	לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2011	
%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	
0.3	1,383	0.3	1,593	48.6	3,757	מזומנים ושווי מזומנים
95.3	505,460	95.8	449,109	(212.4)	(16,411)	הכנסות מהשקעות (1)
49.3	261,839	51.5	241,326	369.4	28,551	בניירות ערך שאינם סחירים
42.4	224,782	40.3	188,682	(466.1)	(36,019)	בניירות ערך סחירים
3.6	18,839	4.1	19,101	(115.7)	(8,943)	בפיקדונות והלוואות
0.0	122	0.0	133	(0.9)	(67)	הכנסות אחרות
95.5	506,965	96.2	450,835	(164.6)	(12,721)	סך הכל הכנסות (הפסדים)
10.1	53,385	8.2	38,253	550.4	42,536	סיוע כספי מהאוצר בגין השנה הנוכחית
105.6	560,350	104.4	489,088	385.8	29,815	סך הכל הכנסות(הפסדים)
5.6	29,703	4.4	20,467	285.8	22,087	<u>הוצאות</u> דמי ניהול לחברה המנהלת (2)
100.0	530,647	100.0	468,621	100.0	7,728	עודף הכנסות, נטו מועבר לדוח התנועה בקרן הפנסיה (3)

* נתוני השוואה מתייחסים לשנה שלמה כאשר נתוני השנה הם לתשעה חודשים בלבד.

(1) הכנסות מהשקעות :

- א. השקעה בניירות ערך שאינם סחירים - לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2011, סך ההכנסות מניירות ערך שאינם סחירים מהווה כ- 369% מעודף ההכנסות ובתקופה מקבילה בשנת 2010 סך ההכנסות מניירות שאינם סחירים מהווה כ-51% מעודף ההכנסות.
- ב. השקעה בניירות ערך סחירים - לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2011, סך הפסדים מניירות סחירים מהווה כ-466% מעודף ההכנסות ובתקופה מקבילה שנת 2010 ההכנסות מניירות ערך סחירים מהווה כ-40% מעודף ההכנסות.

(2) הוצאות דמי הניהול :

הוצאות דמי הניהול בתשעה חודשים הראשונים של שנת 2011 מסתכמים ב-286% מעודף הכנסות ולעומת כ-4% בתקופה מקבילה אשתקד.

(3) עודף הכנסות :

עודף הכנסות על הוצאות בתשעה חודשים הראשונים של שנת 2011 מסתכמים בכ-8 מיליון ש"ח וזה לעומת כ-469 מיליון ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד.

ב. הרכב ההכנסות בתקופת הדוח :

לתקופה שנסתיימה ביום 30 בספטמבר 2011

שיעור הכנסה	הכנסה מדווחת	יתרה ממוצעת
-------------	--------------	-------------

%	אלפי ש"ח		
			<u>מניירות ערך סחירים</u>
5.17	35,596	688,020	מאגרות חוב ממשלתיות
1.25	13,919	1,109,517	מאגרות חוב אחרות
(17.50)	(85,534)	488,811	ממניות וניירות ערך אחרים
			<u>מניירות ערך שאינם סחירים</u>
2.93	52,318	1,782,602	מאגרות חוב ממשלתיות (מיועדות)
(3.14)	(35,075)	1,117,056	מאגרות חוב אחרות
10.24	11,308	110,470	ממניות וניירות ערך אחרים
			<u>מפיקדונות והלוואות</u>
(3.50)	(8,943)	255,442	מפיקדונות בבנקים והלוואות
3.98	3,757	94,451	ממזומנים ושווי מזומנים
(0.22)	(12,654)	5,646,369	סה"כ הכנסות מהשקעות

ג. השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו אירועים מיוחדים שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ד. שינוי מהותי ברווחי השקעות ביחס לתקופות קודמות

ראה פירוט בסעיף 3 (א) 1 לעיל.

ה. השפעת שינויים בהוראות המפקח על הביטוח על תוצאות הפעילות

בתקופת הדוח לא היו שינויים בהוראות המפקח שהשפיעו על תוצאות הפעילות. לעניין פירוט השינויים בהוראות המפקח, ראה סעיף 1 לעיל.

ו. השפעת השינויים בהוראות המס של תוצאות הפעילות

לא היו שינויים בהוראות המס שהשפיעו על תוצאות הפעילות.

ז. עונתיות

ככלל, ההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה אינן מתאפיינות בעונתיות; יחד עם זאת, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים (כגון תוספת הבראה) ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

ח. שינויים בהיקף דמי הגמולים

ליום 30 בספטמבר 2011   ליום 30 בספטמבר 2010   ליום 31 בדצמבר 2010
אלפי ש"ח

294,542

176,876

177,165

ט. שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי

לא חלו שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בתקופת הדוח.

י. פרטים בדבר סכום דמי הניהול שנגבו מהמבוטחים

ראה פירוט בסעיף 3 א (2) לעיל.

4. השפעת גורמים חיצוניים

ברבעון השלישי התגברו סימני ההאטה בעולם, גם במדינות המפותחות וגם במדינות המתעוררות (בפרט בהודו, סין וברזיל). בארה"ב שיעור האבטלה נותר קצת מעל 9%, הייצור התעשייתי מתמתן ומדד האמון הצרכני ירד. הדירוג של ארה"ב ירד ל-"AA+" (מ-"AAA") והמשל לא מצליח להגיע למדיניות פיסקאלית מוסכמת. יחד עם זאת, האיום האמיתי על היציבות הפיננסית ועל הצמיחה הגלובלית נמצא במגרש האירופאי, בהעדר טיפול אמין במשבר החוב של מדינות דרום אירופה. בחודשים האחרונים האיום עבר ממדינות קטנות יחסית (יוון, פורטוגל ואירלנד) למדינות גדולות (איטליה וספרד). על רקע המשבר המתפתח באירופה, הרבעון השלישי אופיין על ידי ירידות חדות בשוקי המניות והסחורות והתחזקות הדולר בעולם.

ללא הסכמה כוללת ורחבה לגבי הטיפול במשבר החוב וחיזוק מערכת הבנקאות באירופה, קיים חשש לכיוון נוסף בצמיחה הגלובלית. בסוף חודש אוקטובר, השווקים שאבו עידוד מהכרזת מסגרת של תוכנית מקיפה על ידי מנהיגי אירופה הכוללת מחיקה של 50% מהחוב היווני, הגדלת עוצמת קרן הסיוע על ידי מינוף למיליארד יורו והעלאת שיעור הלימות ההון בבנקים האירופים.

בשנת 2011 המשק הישראלי אופיין על ידי המשך צמיחה מהירה של כ-4.9% כאשר עיקר הצמיחה התרחשה במחצית הראשונה של השנה. ברבעון השלישי הסתמנה ירידה ביצוא התעשייתי בשיעור של 4.3%. המשק הישראלי עדיין נהנה מהתרחבות מתונה הנשענת על גידול בהשקעות (בבנייה למגורים בפרט) וגידול מתון בצריכה הפרטית. המשק נמצא קרוב לתעסוקה מלאה ורמת האמון הצרכני גבוהה יחסית. יחד עם זאת, צפויה האטה בקצב הצמיחה על רקע החולשה בפעילות הכלכלית העולמית. הייצור התעשייתי נמצא בנסיגה וסקרי הציפיות בקרב התעשיינים מצביעים על התכווצות בפעילות בתקופה הקרובה. קצב הצמיחה ברבעון השלישי מוערך בכ-3.0%, לאחר 3.5% ברבעון השני ו-4.7% ברבעון הראשון. מדד מנהלי הרכש מצביע על ירידה חדה בהזמנות ליצוא ובשוק המקומי. המדד המשולב של בנק ישראל התמתן לקצב גידול חודשי של כ-0.2%-0.3% לעומת קצב של 0.5% בראשית השנה. בנק ישראל הוריד את תחזית הצמיחה לשנת 2012 ל-3.2% (מ-3.9%).

בחודש אוגוסט שיעור האבטלה ירד ל-5.6% לעומת 5.7% ברבעון השני ו-6.0% ברבעון הראשון. אמנם רוב הגידול במספר המועסקים ברבעון השלישי היו במשרות חלקיות, אך עדיין מדובר בהתפתחות חיובית. יחד עם זאת, סביר להניח שמגמת הירידה בשיעור האבטלה נעצרה ברבעון השלישי וצפויה לעלות חזרה בשנת 2012 לרמה של כ-6.0%. למרות הירידה באבטלה לרמה נמוכה יחסית, לא נוצרו לחצי שכר בסקטור העסקי, וקצב עליית השכר לא מצליח להדביק את קצב עליית האינפלציה. ב-12 החודשים האחרונים (עד לחודש יולי), השכר בסקטור העסקי עלה ב-3.6% לעומת אינפלציה של 4.3%. בסקטור הציבורי נחתם הסכם שכר עם הרופאים ונדמה שסכסוכי העבודה במשק מתגברים. עוד יצוין, המחאה חברתית, אשר התרחשה על רקע מחירי הדיור ויוקר המחיה, צפויה להוביל לרפורמות מצד הממשלה שיהיה בהן כדי להשפיע על המשק הישראלי. ההמלצות של ועדת טרכטנברג כוללת קיפאון בשיעור מס חברות ואף המלצה להעלותו, הורדת מסי יבוא, פתיחת ענפים לתחרות וחינוך חינוך בגיל הרך.

קצב האינפלציה ברבעון השלישי התמתן (2.9% ב-12 החודשים האחרונים) לעומת רבעון השני (4.2%), אך עדיין נמצא קרוב ליעד האינפלציה של בנק ישראל. קצב עליית מחירי הדיור במדד התמתן (ל-5.7% בחודש ספטמבר לעומת 6.9% בחודש יוני) והמחאה הציבורית תרמה לירידה במחירי המזון ברבעון זה. לפי סקר מחירי הדיור (מחירי הרכישות בפועל), מחירי הבעלות עדיין עולים (12.1% ב-12 החודשים האחרונים), אך קיימת ציפייה לירידת מחירים בחודשים הקרובים על רקע עלייה בהתחלות הבנייה לקצב שנתי של כ-45 אלף יחידות, והטלת מספר מגבלות על האשראי לדיור וירידה חדה בביקוש לדיור.

אחרי מהלך של העלאת ריבית אגרסיבי במחצית הראשונה של השנה אשר הביא את הריבית מ-2.0% ל-3.25%, בנק ישראל החליט להוריד את הריבית ב-0.25% בסוף ספטמבר על רקע החשש להאטה גלובלית וסיכון למשבר חוב באירופה. למעשה, פעולה מקדימה זו איפיינה את הנגיד סטנלי פישר בעבר. פישר חושש מאד מהשלכת המשבר הגלובלי המתפתח על המשק הישראלי, משק פתוח אשר יצוא הסחורות והשירותים מהווה כ-44% מהתוצר, כשני שליש לאירופה וארה"ב. בהחלטת הריבית של סוף אוקטובר (בהרכב החדש של הוועדה המוניטארית) הוחלט לא לשנות את גובה הריבית אך בהודעה נרמז שצפויות הורדות ריבית נוספות. בנק ישראל הוריד את תחזית הצמיחה של ישראל ל-3.2% בשנת 2012 (מ-3.9%) והציג תחזית שנייה (תרחיש פסימי) של צמיחה מתונה יותר, של 2.7%, במידה

וההאטה הגלובלית תהיה חדה יותר. בנק ישראל הסביר את ירידת הריבית גם על רקע ירידה בציפיות האינפלציה בשוק ההון ל- 1.6% (12 חודשים קדימה). לפי הערכתנו, ללא שיפור בכלכלה הגלובלית, יש לצפות להמשך ירידת ריבית על ידי בנק ישראל.

הרבעון השלישי אופיין על ידי פיחות בשקל על רקע התחזקות הדולר בעולם, מכירות של השקעות פיננסיות על ידי זרים (risk-off), מכירות על רקע ירידות בשוקי הפיננסים בעולם, וחששות גיאו פוליטיים שנוצרו לקראת ההחלטה באו"ם להכרה במדינה פלסטינאית, זאת בנוסף להרעה ביחסים עם מצרים וטורקיה. ברבעון השלישי השקל פוחד ב- 8.5% מול הדולר וב- 2.9% מול היורו. נדמה שהכוחות הבסיסיים פחות תומכים בייסוף בשקל, זאת כתוצאה ממעבר לגירעון בחשבון השוטר (גידול מהיר ביבוא יחסית ליצוא), זאת לאחר מצב של עודף בחשבון השוטר בשנים האחרונות. בנק ישראל צופה גירעון בחשבון השוטר של 1.4% תוצר בשנת 2012.

במהלך הרבעון השלישי של 2011 ירד מדד S&P 500 בכ- 14.3% כאשר מדד מניות אירופה יורו-סטוק 50 ירד בשיעור חד יותר, של כ- 23.5%, על רקע עצבנות השווקים סביב משבר החוב באירופה ועלותו הצפויה על המדינות היציבות, אפשרות לפירוק גוש היורו וחשש למיתון כלכלי באירופה. מדד ת"א 25 ירד במהלך הרבעון השלישי ב- 11.9% ומדד ת"א 75 ירד ב- 15.4%, כנראה גם על רקע חששות גיאו פוליטיים, אשר שררו בחודש ספטמבר לקראת ההצבעה באו"ם להכרה במדינה פלסטינאית. מדד האג"ח הקונצרני ירד במהלך הרבעון בשיעור של 2.9%, לעומת עלייה באג"ח הממשלתי הצמוד בשיעור של 2.4%. מדובר בעלייה חדה בפרמיית הסיכון של האג"ח הקונצרני גם על רקע החשש להאטה בפעילות הכלכלית אך גם בשל תופעת מכירות מאסיביות של ציבור של החזקות בקרנות הנאמנות. שוק האג"ח הממשלתי אופיין על ידי ירידת תשואות על רקע ירידת ריבית בנק ישראל ומגמת ירידת התשואות בארה"ב מרמה של 3.2% ל- 2.1% (אג"ח ארה"ב ל- 10 שנים). בסוף הרבעון השלישי השחר המקביל (0122) ירד מ- 5.3% ל- 4.7%, אשר עדיין משקף פרמיית סיכון גבוהה של כ- 2.5%, זאת למרות השיפור בדירוג של ישראל ל- A+ יציב. עלייה בפרמיות הסיכון מאפיינת את המדינות המתעוררות בכלל בתקופה זו (risk-off), אך תתכן השפעה של חוסר יציבות במצב הגיאו פוליטי באזור.

5. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי SOX302:

הוראות המפקח לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

המפקח פרסם בשנים האחרונות מספר חוזרים (להלן: "חוזרי המפקח") שנועדו ליישם את דרישות סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, בחברת הביטוח, בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל, בקרנות הפנסיה ובקופות גמל (להלן: "הגופים המוסדיים").

חוזרים אלה הינם כלהלן:

חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10 מיום 21 ביוני 2009, שעניינו אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי, בו פורטו ההוראות שמיועדות ליישם את דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act (להלן: "סעיף 404") בגופים המוסדיים. חוזר 2010-9-6 מיום 25 בנובמבר 2010 שעניינו "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי – תיקון".

- חוזר ביטוח 2005-1-49 מיום 25 בדצמבר 2005, חוזר גמל 2006-2-2 מיום 23 בינואר 2006 וחוזר פנסיה 2007-3-4 מיום 26 בפברואר 2007 וחוזר גופים מוסדיים 2006-9-2 מיום 2 באוגוסט 2006, בהם אומצו דרישות סעיף 302 של ה-SOX Act, כך שהחל מהדוחות הכספיים של גופים מוסדיים לתקופות המסתיימות ביום 31 בדצמבר 2006 ואילך ייכללו הצהרות וגילויים בהתאם להוראות החוזרים.

- חוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 מיום 25 בנובמבר 2010, שעניינו "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות דוחות וגילויים" אשר בא להסדיר את נוסח ההצהרות ומתכונת הגילוי וכן לקבוע נוסח חוות דעת רואה החשבון המבקר ודוח דירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי בגופים מוסדיים.

בהתאם לחוזרים אלה:

- הגופים המוסדיים כוללים, החל מהדיווח לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2006, הצהרה בדבר אחריות ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הגילוי.

- החל מהדיווח הכספי לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 על הגופים המוסדיים לכלול הצהרה בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי (בדוחות השנתיים והרבעוניים) וכן דוח דירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי (בדוחות השנתיים) וזאת החל מהמועדים וביחס לתהליכים כמפורט להלן: עבור החברות המנהלות של הפנסיה והגמל וכן ביחס לקופות הגמל שבניהולן, דוח הדירקטוריון והנהלה צורף בתקופת הדיווח שהסתיימה ביום 31 לדצמבר 2010 אולם לא כלל התייחסות לחברות המנהלות של קרנות פנסיה ביחס לקרנות הפנסיה שבניהולן, לגביהם יצורף דוח דירקטוריון בתקופת הדיווח המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2011 (למעט לעניין תהליך השקעות, לגביו צורף דוח הדירקטוריון והנהלה כבר החל בתקופת הדיווח שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010).

- חוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי תצורף לראשונה בתקופת הדיווח המסתיימת ביום 31 לדצמבר 2011.

גוף מוסדי יגיש לממונה אחת לשנה דוח הנהלה בדבר הבקרה הפנימית על הדיווחים הנגזרים מהדוחות הכספיים המוגשים לממונה או המפורסמים לציבור הרחב (לרבות באמצעות אתר האינטרנט של הגוף המוסדי) ודוח לעמית ולמבוטח שיחתם על ידי מנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי. לעניין הדיווחים הכספיים הנגזרים יוגש הדוח החל מהדיווחים ליום 31 בדצמבר 2011. לעניין הדוח לעמית או למבוטח, יוגש הדוח החל מהדיווחים ליום 31 בדצמבר 2012.

סעיף 302 של ה-SOX Act – אחריות ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הגילוי

בהתאם לחוזרים שפרסם המפקח, המבוססים על סעיף 302 של ה-SOX Act, החברה פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש על פי ההנחיות האמורות, שכלל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיים המבוצעים.

החברה, בשיתוף עם המנכ"ל ומנהל הכספים שלה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את היעילות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי בדוחות הביניים של החברה. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל ומנהל הכספים בחברה הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוחות הביניים בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2011, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

עם זאת, החברה נמצאת בתהליך של פיתוח, שידרוג ו/או החלפה של מספר מערכות מידע, בין היתר, מתוך מגמה לשפר ולייעל את ביצוע התהליכים השונים ו/או את הבקרה הפנימית ו/או את השירות ללקוחות.

סעיף 404 של ה-SOX Act – אחריות ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי:

בהתאם לחוזרים שפרסם המפקח, המבוססים על סעיף 404 של ה-SOX Act, וכפי שפורט בדוחות הדירקטוריון הקודמים של החברה, החברה פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש בהתאם להוראות האמורות וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים. במסגרת זאת, אמצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הצהרות המנהלים, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם להוראות חוזר אחריות ההנהלה, מצורפות להלן לאחר דוח דירקטוריון זה.

החברה עומדת בלוחות הזמנים ובאבני הדרך להיערכות כפי שנקבעו בחוזר המפקח והשלימה את שלב התיעוד ואימות תהליך התיעוד של דיווחים כספיים הנגזרים מהדוחות הכספיים, המוגשים לממונה או המפורסמים לציבור הרחב (לרבות באמצעות אתר האינטרנט של החברה).

במקביל ממשיכה החברה להיערך ליישום השלבים הבאים הכלולים בחוזר אחריות ההנהלה, הנוגעים לדיווחים כספיים הנגזרים מהדוחות הכספיים המוגשים לממונה או המפורסמים לציבור הרחב (לרבות

באמצעות אתר האינטרנט) ודוח לעמית ולמבוטח וכן בהיערכותה בקשר לבקרה הפנימית על דיווח כספי בתחומים לגביהם ניתנה דחייה (קרנות הפנסיה, למעט תהליך השקעות).

אישור דו"ח דירקטוריון:

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

14.11.11

שם התאגיד	תאריך
	שמות החותמים :
	תפקידם :
_____	יו"ר דירקטוריון
_____	מנהל כללי
	1. דורון סט
	2. צביקה קידר

